

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 K., félévre 5 K., negyedévre 2 K. 50 f. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetési díj: Háromhasábos petit-sor egyszeri hirdetésre 30 fillér; többszörös hirdetésért jutányosabb. Nyilvántartás: minden sor 40 fillér.

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, ... az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye. ...

Szerkesztőség: Eperjesen, Szebeni-út 14. sz.
Kiadóhivatal: KÖSCH ÁRPÁD könyvnyomdája Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

A városok szabályozása.

Írta: Kisfaludi Liphay Ágost, a fővárosi közmunkák tanácsának műszaki tanácsosa.

A város-szabályozás fogalma az utóbbi évtizedekben alakult ki, és fődi a városépítés fogalmát. Régebben a városok építésekor ugyanis nem kellett még oly sokféle igény kielégítéséről gondoskodni, mint napjainkban.

Ma már bizonyos szabályok szerint kell eljárni és bizonyos alapvető elvek szerint kell a városépítés kereteit, főbb vonásaiban megállapítanunk, hogy ezekben a keretekben a lakosság fizikai és szellemi szükségleteinek a sokfélesége helyet találjon.

Ezt a feladatot a város-szabályozás oldja meg.

A folytonos háborúktól zaklatott ó-korban és a középkorban is a városépítés alakulásait legfőképpen a védelmi szempontok irányították.

Ezért általában zeg-zugos, keskeny utcákat és kis ablakokkal, túlerős falakkal bíró házakat, valóságos, kisebb-nagyobb családi várakat építettek.

Az egész várost bástyákkal és vízárkokkal zárták el a külvilág elől, s szigorúan őrzött kapukon át lehetett csupán oda be- és onnan kijutni. Ezek a régi városok elsősorban menedékkül szolgálták az ellenség elől.

A bástyafalak és a vízárkok bilincses-szerűen vették körül a régi városokat.

Hosszú időken át akadályozták fejlődésüket, a míg később ugyanezeknek a bástyáknak és árkoknak a helyén keletkeztek a legtöbb városban az annyira kedvelt és elterjedt körutak.

A kezdetleges járóművek korszakában, a mikor a gőz- és villamos hajtó-erő, a vasutak és a gépkocsik még ismeretlenek voltak, a közlekedés akkori lassú, szerény mértékéhez a régi városok keskeny utcái eléggé hozzáillők voltak. Mai fölfogásunk szerint, ezek a régi városok, a közlekedés és a közegészség szempontjából, általában kedvezőtlen beosztásúak.

A még ma is meglevő régi városoknak a haladó

korhoz mért berendezését ez a körülmény jelentékenyen nehezíti.

Festői szépségük mégis sokszor megkapó. Főként azért, mert legkiemagaslóbb középületeiket: a fejedelmi palotát, a templomot, avagy a városházát, rendszeren kitűnő érzékkel, se kisebb, se nagyobb, de éppen hozzáillő téren helyezték el. Ez a tér egyúttal a városi élet, a forgalom gócpontja volt, vagy azzá lett és ezt a teret magával a térrel arányos összhangban álló, erőteljesen hangsúlyozott művészi kiképzésű építményekkel határolták körül.

A «Forum Pompeianum» és a «Forum Romanum» romjai, a firenzei «Piazza dei Signori», úgyszintén a római, a veneziai és az egyéb régi olasz városok piazzái, a régi német városok «Rathausplatz»-ai, a bruxelles-i Városház tér (Grande Place) és az egyéb régi városok terei mind olyan csodaszép berendezésűek, hogy, ha csak egyszer is gyönyörködhetünk bennük, szinte felejthetetlen nyomot hagynak lelkületünkben. A rég elmúlt időknek ezt a hagyományát: a monumentális építésznek és a vele együtt kifejlődött képzőművésznek magasfokú fejlettségét még nem sikerült túlszárnyalnunk; sőt tudjuk mindnyájan, hogy a mai kor is ebből a forrásból meríti a művészi alkotások legbecselesebb kincseit.

Az újabb korszak, az általános jólét megszerzése végett, főként a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem terére utalta az emberiség államait és nemzeteit.

Az emberiség évszázadokon át tartó szellemi fejlődésének folyamatával pedig együttesen fejlődtek azok az intézmények is, a melyek az emberi élet magasabb igényű technikai és fizikai szükségleteinek kielégítésére szolgálnak.

Ezek a szükségletek, az újabbkori találmányok révén és az ezen a téren még elérhető további, rohamosabb haladás jogos reménye következtében, mind fokozottabb mértékben merülnek föl.

Az általános fejlődésnek ebből a föltételeiből születtek meg az újabbkori városépítésnek alapelvei.

Ezek elsősorban a lakás, a közlekedés és a közegészség követelményeinek teljesítéséből állanak.

Kiterjeszkednek azonban mindazoknak az alkotásoknak elhelyezésére is, a melyek nélkül a mai városok már el sem képzelhetők.

Nevezetesen: a vízellátás, a vízmentesítés (csatornázás) és a világítás közművei, a pályaudvarok, a közigazgatási épületek, a templomok, iskolák, kórházak, a tudományos és művészi intézmények, a színházak, az ipari és munkástelepek, az áruhárszarnokok, a vásárcsarnokok, az élelmi-piacok s az összes közczélú létesítmények mind olyan jellegűek, hogy azokat nem öltöztetjük, a pillanatnyi szükséghez képest, hanem előzetesen jól átgondolt szabályozási terv szerint, a terrainviszonyok és a helyi körülmények figyelembevételével, a továbbfejlesztésre alkalmas módon kell a város területén elosztani és elhelyezni, hogy azokból a lakosságnak csak haszna legyen.

Ezt a törekvésünket pedig azzal kell betetőznünk, hogy úgy a magán-, mint a középítkezésekben, az építőművészetnek elismert, szép formái minél inkább érvényesüljenek.

Biztosítani kell a városok emelkedettebb pontjaihoz a könnyű hozzáférhetést és az ottani szabad kilátást.

Be kell vonni a természeti szépségeket a városalkotó elemek közé, a melyekhez alkalmazkodva, elérhetjük azt, hogy a lakosságnak mindezekben gyönyörűsége is legyen.

A város-szabályozó terv alapját tudvalevőleg az úthálózatok helyes kiképzése veti meg, a miben az európai nagy városok a körutas-sugárutas rendszert; némely európai város és a legtöbb amerikai város pedig — a régi római és görög városok mintájára — a koczkás úthálózatú rendszert követik.

Noha mind a két rendszer a közlekedés és a közegészség szempontjából nagyon előnyös megoldásokat nyújt, nézetünk szerint, a körutas-sugárutas rendszer szépségét szempontokból fölötte áll a kevés változatosabb, koczkás úthálózatú rendszernek, a mely utóbbi-

AZ «EPERJESI LAPOK» TARCZAJA.

Mária és a kis angyalok.

1. Lemaitre után francziából fordította P. J.

Azon nyolcz nap alatt, a mit Mária a kis Jézussal a betlehemi istállóban töltött, nem szenvedett inséget; a jámbor pásztorok ellátrák őt eleséggel, asszonyaik és leányaik a kis újszülöttet gondozták s a kellő apolásban részesítették mindkettőjüket; majd a napkeleti bölcsek hozták el pompás ajándékaikat: a puha szőnyegeket, becses kelméket és csillogó drágaságokat.

A nyolcz nap multával, elég erősnek érezve magát Mária, elhatározta, hogy hazamegy Názáretbe. A hú pásztorok rögtön ajánlkoztak, hogy majd ők el fogják kisérni a vándorokat, de Mária így felelt nekik.

— Kár volna itthagyni nyájaitokat s a legelőket; hagyjatok bennünket; a Fiam majd elvezet.

— No, de mi lesz az értékes ajándékokkal — aggódott József —, csak nem hagyhatjuk azokat itt.

— Bizony itt fogjuk hagyni, mert nem vihetjük magunkkal ezt a sok holmit — rendelkezett Mária.

— Hiszen az temérdek pénzt ér ám, — vetette elene József.

— Éppen azért — szólott Mária, s azzal a királyok ajándékát szétszotogatta a pásztorok között.

— Legalább egy részét e kincseknek megtarthatnók magunknak — dohogott az öreg József,

— Ugyan mit csináljunk azzal, hiszen sokkal becsesebb kincsünk van, — hangzott az ellentmondást nem tűró válasz.

Tikkasztó hőségben mendegéltek a vándorok, Mária karjai között a kisdeddal, József pedig az eleséggel és kevés ruhával telt kosarat cipelve a hátán. Delfél azután, a fáradságtól kimerülten, fa árnyékában letelepedtek. Alig helyezkedtek el, a mikor egyszerre csak, valahonnan a fa mögül, kis angyalok serege tűnt elő: pufóképű, rózsás testű, aprószarnyú, kis gyermekeké, légiesen túrge járással, a kik mozdulataikban zsenge testalkatukat és gyermekkorukat meghazudtolni látszó testi erőt árultak el.

A kis jövevények a tikkadt utasoknak mindjárt korszában friss vízzel és valahonnan előkerített, zamatos gyümölcsössel szolgáltak. Nem is tagított a kis csapat a szent család mellől ezután; az út hátralevő részén József helyett ők cipelték a kosarat, sőt még a kis Jézust is vinni akarták, de Mária nem adta ki őt karjaiból. Az est beálltával, puha mohából nyughelyet

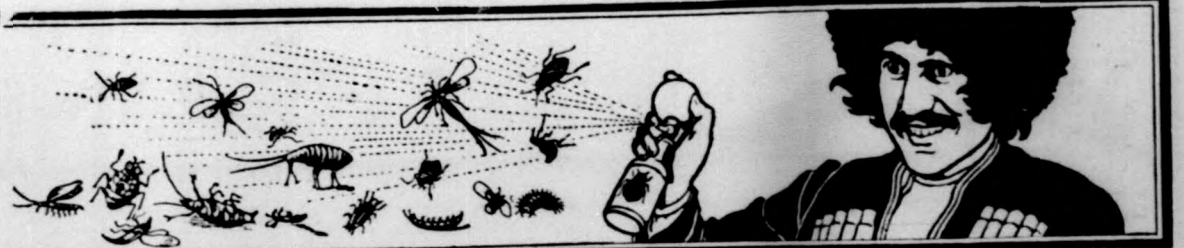
vetettek a vándoroknak terebelyes fa alá s feltő gondal virasztottak a kisded mellett.

Végre elérkezett a szent család nazáreti otthonába, fehértalú, lapostetejű hazikóba, a melynek fedett tornaczan volt József acsműhelye. A kis szarnyas kísérők most mar minden alkalmat fölhasználtak, hogy, buzgó szolgálatkészségüket bemutatva, magukat a hazban hasznosakká tegyék. Ha a kis Jézus elkezdett sírni, egy kis angyal rögtön ott termett a böicsőt ringatni, míg mások parányi hartaikon aitató-dalt rögtönöztek; mások ismét a böicső pólyait stettek triszekkel kicserelemi, ha arra szükség volt; reggel Mária a lakást mindig ragyogó tisztára kiséperve taláta; étkezés után a túrge kis kezek leszedték az asztalt, az edényeket a kútnal eimosogattak és beraktak az almariomba; ha Mária mosni akart, a kis lurkók eiszedték kezei közül a ruhát, egymás között szétszotogták, serényen kisulykolták, kiöbítették, száradni akasztották s azután behozták a szobába; ha néha a rokka mellett elnyomta az aiom az Istenanyát, ismét a gondos angyalokak fejezték be helyette a munkát a nélkül, hogy az aivót fölbresztették volna.

Hasonló figyelmes szolgálatkészséggel halmozták el az öreg Józsefet is; az acs-szerszámokat munkaköz-

Zacherlin

de csakis üvegekben, ott, hol plakátjai függnek.

ban viszont nagyon gazdaságos és a beépítésre kiválóan alkalmas telkek alakíthatók.

Legújabbban a kisebb német városok bővítésének szabályozó terveiben szándékosan elhajlított és többszörösen megtört utak hálózatával olyan kísérleteket látunk fölmerülni, melyekkel a már bevált rendszerektől eltérő, némiképen a régi, zeg-zugos utcájú városokra emlékeztető rendszert akarják ismét meghonosítani.

A városszabályozásnak ezzel a szecessziós irányzatával azt akarják ugyanis elérni, hogy az utak hálaiban kiálló telteken, művészi kiképzésű házak odaépítésével, a távlati hatásokat és az árnyékhatásokat a legteljesebb mértékben kiaknázhassák.

Az eddig bevált rendszerek a városépítésnek bizonyos koncentrikus alakulását föltételezik.

Egy belső magvat képező építmény körül, — bizonyos természetszerű módon — keletkeztek ugyanis az első körutak és az onnan kiinduló sugárutak.

A később kifejlesztett széles körutakon és a hosszú, egyenes sugárutakon, mint a városok főterein, a legelőnyösebben lehet elhelyezni a városi vasutakat és a földalatti közművek hálózatainak főbb szálait, a melyek az ilyen elrendezésükkel, a leggazdaságosabban használhatók ki.

Egyébként azonban nincs nagy jelentősége annak, hogy a városok utcahálózatai, egész összességükben, a szemre nézve tetszetős vonalazásúak-e, vagy sem — mert az utcahálózatok teljes összhatását, bármily arányos, vagy aránytalan alakzatokat is képezzenek azok, jóformán csakis a tervrajzban, avagy a madártávlatból lehet átérzeni.

Az utcák irányításával célba vett szépészeti hatást, nézetünk szerint, legbiztosabban a városok egyes, kisebb részeinek, a terek és a középületek környékének, izléses kiképzésével lehet elérni.

Vannak számosan, a kik a mai jellegű városok fölhagyásáért és a teljesen decentralizált rendszerű, zeg-zugos városépítésekért, avagy csakis az úgynevezett kertvárosokért lelkesednek és küzdenek, a melyek ugyan nagyon kellemes környezetű, jó családi otthonokat nyújtanak, de nagyváros keretében, úgyszólván el sem viselhető, súlyos közterheket rónak a lakosságra.

Kétségtelen, hogy ebben a kérdésben is az arany középút vezet a leghelyesebb megoldás felé.

Ezek a legújabb törekvések a városok egyes, erre alkalmas, külső területre érdemesek a követésre, de a mikor az egész város, vagy nagyobb kiterjedésű városrész szabályozásáról van szó, — különösen a városok belsejében, — a közlekedés zavartalansága szempontjából és a történelmi fejlődés okozta alakulásokra való tekintettel, a mikor bizonyos intézmények már elhelyezkedtek és bizonyos viszonyok már megszilárdultak, ilyen körülmények között ezek a, kissé erőszakosabb törekvések az elérhető előnyökkel arányban nem álló, sokféle hátrányos következményekkel járnának.

Költségesebbé tennék ugyanis a közutak és a földalatti közművek berendezéseit.

Törvényeket és szabályzatokat kellene alkotni arra, hogy a szántsándékkal ide-oda elhajlított utcákban

kiszögellő telteken a különleges ékességű, költségesebb építmények kötelező létesítése telekkönnyűleg biztosítható legyen.

E nélkül a kívánt esztetikai cél el nem érhető.

Ámde a tulajdonjognak ily nagymértékű korlátozása, ezeknek a telkeknek az értékét csökkentené s a lakosság nagy részét jelentékenyen megkárosítaná. Ezek helyett a törekvések helyett becsesebb szépészeti hatást lehet elérni azáltal, ha, a körútas-sugárútas rendszer megtartásával, a fő útvonalakat változó szélességekkel állítjuk elő, előfásorokkal szegélyezzük, és találkozásuknál, valamint az egyes városrészek belsejében nem túlnagy, de odaillő tereket alkotunk, a melyek egyfelől a közlekedés, másfelől pedig a város díszítése szempontjából a városszabályozás nagyjelentőségű elemei.

Különösen a formás, de nem éppen szabályos alakú, kisebb-nagyobb terek csoportosításai és az azokban kellőképpen elhelyezett szobrok, mint a nemzet és az emberiség történelmének egy-egy látható, kimagasló fejezetei, az építőművészi alkotások, valamint a vízmedencék és a szökőkutak az ő parkszerű környezetükkel, a városok leghatásosabb ékességei.

Nem éppen városszabályozó földadat, de a várost nagyon vonzóvá teszi az, ha a villamos-vezetékek tartóoszlopait, a nagyobb kandelábereket és a lakóházak ablakait is élővirágdíszítésekkel látják el, a mint azt számos külföldi városban láthatjuk.

Az ilyen, szépen berendezett város szinte fölelnélően hat az emberi lelkekre, mintegy fogékonyabbá teszi a nemesebb értelemben vett gondolkodás iránt; jótékonyan üdítő, harmonikus érzést gyakorol a kedélyre; a művészi hangulat fölébresztésével és kielégítésével pedig a megelégedettség és a boldogság előidézésének egyik, nagyon becses tényezőjévé válik.

A városszabályozó tervekben nagyfontosságú annak a meghatározása, hogy a különböző építőmódokat a városoknak mely területein és milyen arányokban alkalmazzák.

Hol kelljen szabadon álló házakat, hol kelljen előkertes, vagy anélküli, zártosuló házakat, külön, vagy közös udvarokkal építeni? továbbá, hol legyenek a gyárak, a bérházak, a nyaralók, a családi házak és a munkástelepek? A helyi viszonyok és a társadalmi szükségletek szabják meg itt a követendő irányt; mégis általában kialakult már a városok beosztásának az a helyes, elfogadott módja, hogy a kereskedelmi életű városrész képezze a magvat: a belső várost, a mely körül a bérházak csoportjaiból keletkező városrészek helyezkedjenek el, ezzel együtt oda kell hatni, hogy ezekben a városrészekben ne építsenek bérkaszányákat.

Az egyes utcákban pedig a házak építésekor bizonyos összhangzatos architektúrát kellene szem előtt tartani, hogy egy-egy, úgyszólván rengeteg kötömböt alkotó ház-szörnnyeteg meg ne zavarja a művészi nyugodtságot.

Ezekhez a, sűrűbb lakosságú városrészekhez, külvárosok gyanánt, csatlakoznak egyfelől a gyárak, az ipartelepek és a munkástelepek; másfelől a barátságos

kertektől körülvevő családi lakóházcsoportok, a nyaralótelepek és a nagykiterjedésű népligetek.

Mindezeket pedig a város belsejében alkalmas városi vasutak kössék össze.

Az európai nagyobb városokban láthatjuk, hogy ezek az alapelvek a szerint, a mint a közgazdasági viszonyok és egyéb körülmények engedik, a továbbterjeszkedő, nagyobbodó városok folytatatólagos kiépítésében mindinkább érvényesülnek.

Csakis erről: csupán a fokozatos továbbépítésről lehet szó ugyanis a mi napjainkban. Ha egy-egy sugárút kedvéért végighasítjuk is a város egyik-másik régi, elfüledt részét, vajjon ki vállalkoznék arra, hogy a meglévő városokat lerombolja és a lakosságukat szelnek bocsássa, csupán azért, hogy «tabula rasa»-n, teljesen új rendszerű városokat építhessen?

Még ha erre az anyagi eszközök rendelkezésre állnának is, a lakosságot nem tudnók többé úgy visszasorakoztatni, a mint azt az évszázadokon át tartó természetes fejlődési folyamatok hozták együvé.

A sugárutak eléggé sikerült példája a budapesti Andrassy-út, habár úgy látszik, hogy belső szakaszának, — a folytonosan növekedő nagymérvű forgalomra való tekintettel, — kissé szélesebbnek kellene lennie.

Különösen két feladatra akarjuk még a figyelmet reáirányítani.

Az egyik az, hogy oda kell hatni, hogy a városokban minél több teret alkossanak és hogy ezeket a tereket lehetőleg egy-egy olyan, monumentális középülettel kapcsolják össze, mely az ő magasba törő, tornyos architektúrájával a téren uralkodjék. Oda kell hatni, hogy a terek legtöbbjén odaillő parkot, a parkokban és a ligetekben tágas gyermek-játszóhelyeket rendezzenek be, úgy, a mint azt némely külföldi városban láthatjuk, mert a városi gyermekek legnagyobb részét a szobákban senyvednek, a helyett, hogy nemcsak nyáron, de télen is, a szabad levegő- és a napfénynek testet-lelket gyarapító, áldásos hatásában részeshelhetnének.

A haladás ezen a téren még nem eléggé rohamos; a minnek az oka legnagyobb részét az anyagi eszközök elégtelenségében rejlik.

A másik feladat, a mire a figyelmet még reáirányítani kívánjuk, az, hogy oda kell hatni, hogy a mikor városrész újépítéséről, vagy középület elhelyezéséről van szó, akkor a hatóságok az e célra szolgáló, szabályozó terveket mindannyiszor minél szélesebb körű pályázatok útján szerezzék be; hogy ily módon szabályozó tervek hivatalos készítőin és felülbíróin kívül álló műszaki és művészi erők közreműködése is megnyerhető legyen. A szabályozó terveket pedig, jóváhagyásuk előtt, néhány heti határideig közszemlére kellene bocsátani (a mint azt pl. Párisban is teszik), abból a célból, hogy az összes érdekeltek hozzászólhassanak és ily módon az összes elképzelhető szempontok mérlegelhetők legyenek. Szükséges ez azért is, mert a

ben keze alá adogatták, s azután mindent rendben a helyére raktak, a gyaluforgácsot és fűrészpont a műhelyből kitarították s ezt kifogástalan rendben tartották.

E folytonos kiszolgálás következtében Máriának semmi dolga nem lévén, unatkozni kezdett s eközben ideje volt a dolog fölött elmélkednie, elgondolkozni.

Egy reggel ismét arra ébredt föl, hogy az angyalkák már buzgón takarítják a lakást, s ekkor, ezeknek túlbuzgósága miatt türelmét veszítve, kiragadta kezecskéiből a seprűt oly hirtelen mozdulattal, hogy az angyali sereg ijedten szétrebbent. Délben azonban már ismét elősompolyogtak s rendes szokásukhoz híven, az asztal leszedéséhez láttak, de a mikor Mária majd az egyiknek, majd a másiknak adott ujjacsájára egy fricskát, mihamarább elsomfordáltak.

Nemsokára már újból ott settenkedtek Mária körül, s mikor ez lett fenni a rokka mellé, az egyik kis ficzko már nagy igyekezettel az orsót akarta hatalmába keríteni, a mi miatt Mária kijöve a békétüresből, egészen az ácsműhelyig hessegette ki a kis toladókat. Kis idő múlva, a bölcső mellett varrogatván, egyszerre csak észrevette, hogy két kis angyal a bölcső alatt rejtőzik, s azt ravasz alatomossággal ringatja. Türelmét veszítve, űzte ki ezeket a szobából, sőt a mikor

a nagy sietségben az egyiknek szárnya-cskáját oda találta csukni az ajtófélfához, úgy, hogy az fájdalommal fölsikoltott, így pirongatta:

— Látod, úgy kell neked, legalább meg fogod tanulni, hogy nem kell olyanba avatkoznod, a mihez semmi közöd. Jó lesz, ha ezt megmondod cimboráidnak is; ne lássak ezután senkit közületek itt sündörködni.

— Ugyan, ugyan — intette őt József —, miért haragszol úgy ezekre a kis lurkókra? Hiszen oly jó szolgálásokat tesznek nekünk!

— Éppen azért haragszom — felelte Mária.

— Nem értelek téged — felelte József —, hiszen a te fiad a Messiás, illő, hogy őt az angyalok szolgálják ki, s hogy te is lásd ennek hasznát.

— No, kedvesem, ez a farizeusokhoz méltó okoskodás — szólit, kissé fölhevülten, Mária —, úgy látszik már elfelejtetted, hogy a Messiás azért jött e világra, hogy az emberekkel együtt szenvedjen; neki is keresztül kell esnie az apró gyermekek szenvedésein, s azokat enyhíteni az én kötelességem; és én nem engedem, hogy ezt kivülem más is magára vállalja. Hiszen a többi anyák is maguk gondozzák kicsinyeiket; nagyon gyáva teremtesnek kellene lennem, ha csak én hátrál-

nék meg az anyai gondok elől. Különben is, tudom, gyermekemnek sokkal kedvesebb, ha én gondozom őt, mint ezek a szárnyas ficzkok. Egészen magam aka om hát fiamat bepólyázni, ringatni, elaltatni, a háztáját rendben tartani, s nincs senki segítségére szükségem, a mosásnál és fonásnál sem. Hiszen ezek az apró gondok mindmegannyi örömeim, s így nem valami nagy érdem, ha azokat egyedül akarom magamra venni; mégis bünt követnék el, ha megengedném, hogy e gondok súlyát az angyalok viseljék. Értsd meg jól a dolgot.

— Azt hiszem, kedves leányom, megértettem szavaidat, sőt ezek után úgy vélem, nekem sem lesz majd szabad a kis angyalok szolgálatait igénybe vennem.

— Persze, hogy nem kell megengedned, hogy neked segítsenek.

— Pedig én azt hittem, hogy, mint a Messiás anyjának férje, méltán lehet jussom valamelyes kedvezményekre. De, úgy látom, igazad van, mert te sokkal eszesebb és bölcsőbb vagy, mint én, dacára annak, hogy csak 15-éves vagy, én pedig már a hatvanat is túlhaladtam.

A következő éjjel a kis Jézus sokat sirt s nem akart sehogysem aludni a bölcsőben. Egyszerre csak

Sokat takaríthat

meg, ha férfi- és gyermek-ruha szükségletét csak **KASSÁN**

Fő-utca 55. szám alatt

■ ■ a színházzal szemben,

ERDÉLYI-nél szerzi be.

Az ár feltüntetve minden darabon!

hivatalnok-tervezőket rendszeren az a főszerpönt irányítja, hogy ezeknek a terveknek keresztülvitele minél olcsóbb legyen.

Ez a főtörekvés sokszor megbénítja, sőt helytelen irányba is terelheti a tervezők működését.

Ennek a hatása azután abban nyilvánul meg, hogy a szépművészeti követelmények kielégítésére kevesebb gondot fordítanak, mint a közlekedés és a közegészség követelte technikai berendezésekre. Nézetünk szerint, mindezeket a követelményeket egyaránt ki kell elégíteni. A város-szabályozások művészi kiképzéséről semmi szin alatt sem szabad lemondani; annyival kevésbé, mert azokat nem csupán a magunk számára hajtjuk végre, hanem még inkább a mi utódaink számára, akik előtt, a «szép» és a «nemes» iránti lelkesedésben jól elül kell járnunk.

A pályázatokon, a mint az már többször beigazolódott, a mindennemű zavaró mellékkörülménytől független tervezők a legértékesebb és a legváltozatosabb, művészi becsű megoldásoknak nagy számát szokták fölhalmozni.

Ezek között, majdnem bizonyosan megkapjuk azt a város-szabályozó tervet, a mely az adott helyen a legköveteltesebb megoldást nyújtja. Az ilyképpen megállapított szabályozások megvalósítása, az emberiség igazi hasznára és gyönyörűségére fog szolgálni.

Isten a természetben.*

Írta és késmárkon a protestáns-estélyen 1910. február 25-ikén felolvasta: dr. Szilávik Mátyás.

Valahányszor húsvét és pünkösd idején az ébredő tavaszszal a évről évre a nagy vakációban, Eperjesről Igló—Iglófüred, vagy Bindtbánya—Rosztoka irányában, szülővárosom: Dobsina felé igyekszem, vagy kedves diákjaimmal szép őszi verőfényes napon járom és a turista ép szemével gyönyörködve, nézem és élvezem a Tátra és a Királyhegy csúcsait, mindannyiszor Goethe «Faust»-jának húsvéti jelenete mellett, az Istent a természetben is dicsőítő, 104. zsoltárra gondolok. Ebben az ihletett író az Isten «nagyságos dolgait» magasztalja, a ki «fundálta a földet az ő oszlopain», s «béborította azt mélységes vizekkel» (tengerszemekkel); a kinek rendeletére «fölemelkedének a hegyek és a völgyek leszállanak», s «határt vetett azoknak, melyet által nem hágnak és vissza nem térnek a földnek elborítottására», «ki a forrásokat folyóvizekké teszi, hogy a hegyek között folyjanak», s másrészt «megöntözi a hegyeket, hogy azok hasznából megelégtessék a föld». Ezt olvasva s felvidékünk számos, fenséges fekvésű magaslatain igen gyakran közvetlenül szemlélve, méltó okom van fölkiáltani: «Mely nagyok a Te cselekedeteid, Uram! Mindeneket bölcsen teremtettél, s bétölt a föld a Te gazdagsággal»; s az Isten mindenható, bölcs akaratát előtt leborulva, a természet szemléleténél is «énekelhetünk az Úrnak a mi életünkben s éneket mondhatunk a mi Istenünknek».

*Bruckner Károly késmárki ev. főgimn. tanár fordításában német nyelven is megjelent a «Karpathenpost» f. évi 13-iki számában.

Igen, a mi élő és mindenható istenünk, Schiller szép szava szerint, nemcsak «a történelem szövetségén ül», hogy onnan bölcsen igazgassa és kormányozza a népek és nemzetek dolgait, hanem egyúttal a természetnek is az ő mindenható akarata az életető törvénye és ereje. Mert hát a természeti törvény is az ő bölcs és mindenható akaratának kifolyása és kifejezője; sőt e törvény az ő akaratának megtestesülése. Ennyiben szó sem lehet, a mint Häckel vagy Ladenburg akarná, «a természeti törvények örök változhatatlanságáról», sőt inkább azok «az ő bölcs és mindenható akaratának engedelmes eszközei». Példa rá legújabbban a messzinai katasztrófa.

De hát mit is látunk mi turisták, a természeti élet változó tüneményében? Azt látjuk, hogy a természeti törvény mögött az erő rejlik, úgy, hogy Helmholtz szava szerint, a ki a kettőt azonosítja, inkább természeti erőkről, mint természeti törvényekről szólhatunk. Az erő pedig nem más, mint akarat, még pedig isteni akarat, úgy hogy a természeti törvény az isteni akarat kifejezője.

De a természet hívő és vallásos szemlélete még más, nagy és fölemelő gondolatnak fölismérésére vezet bennünket. Azt látjuk, hogy minden a természetben törvényszerűen folyik le. Minden a természetben bizonyos rendet követ s egy intelligens alkotónak, fenntartónak és kormányzóknak, vagyis egy szorosabb értelemben vett világrendnek fölismérésére vezet. Az pedig annyit jelent, hogy a természeti életben (s még inkább az erkölcsi világrendben) sincs helye az esetlegességnek vagy a véletlennek.

Gonosz szó az a «véletlen», a melynek istenileg kormányozott világrendben helye és értelme nincsen. Az egyiknél a «véletlen» az ő rossz lelkiismeretének a vánkosa, a másikkal léha gondolkozásának takarója s a harmadikkal mellékkaját az Istenben vetett hit mellőzésére. Az egyik szerint a «véletlen» a törvényszerű lefolyás; a másik szerint a szabad cselekvőség s a harmadik szerint a szándékosság ellentéte. A téglának, vagy a lezuhanó szikladarabnak buta eseteit hozzák föl közönségesen a természeti esetlegességek igazolására. Pedig a természetben az okok és okozatok találkozás törvényszerű módon megy végbe. A természeti életben nincs véletlen, mivel abban minden ok és okozatilag, tehát törvényszerűen van föltételezve. Erre tanít meg bennünket a természetnek hívő és tudományos szemlélete egyaránt. A természettudósok közül Lange és Baer tagadják az esetlegességet s mindketten azt vitatják, hogy a természeti életben is van szándékos törekvés és céltudatos cselekvőség, vagyis a természeti élet is a célszerű fejlődés talaja és hazája. Minden természettörvényi cselekvőség céltudatos isteni akaratnak, s így magasabb isteni rendnek (teleologia) a kifejezője.

De ha így áll a dolog, akkor nemcsak az emberiség történetében, hanem a természeti életben is isteni gondviselésről szólhatunk; sőt e gondviselés a céltudatos természeti élet és fejlődés egyetlen magyarázati alapja. Ez alapon a világban uralkodó törvények az

Isten mindenható akaratának engedelmes eszközei az ember teremtésétől kezdve föl az erkölcsi személyek országáig. Jól mondotta egy nagy angol tudós (Wallace Darwin személyes barátja), hogy: «a teremtésnek célja és az egész világmindenségnek központja az ember», mint «a teremtés koronája», s «az isteni képmás» hordozója. Milyen fölemelő tudat az, hogy az ember az egész világtörténetnek célja és központja, s milyen biztató és erősítő hatással van az az ember értelmére és akaratára azokkal szemben, a kiknek — az ember és állat lényegalkotó különbségét tagadva — oly lealázó felfogásuk van az ember eredetéről és rendeltetéséről. Ez pedig az Isten világkormányzása mellett tesz bizonyosságot; s e ponton a modern természet-tudomány legkiválóbb képviselői egyeznek a biblia felfogásával. Az isteni világkormányzás és a szigorú természeti törvényszerűség korán sem ellentétesek; sőt inkább e kormányzás valósága rendet, törvényt és határozott akaratot föltételez. A mi Istenünk a legköveteltesebb rendnek és a legszigorúbb törvényszerűségnek élő Istene, a ki, valamint erőket és törvényeket adott a természetnek, úgy másrészt azoknak örök és mindenható ura is egyszersmind. S ha az Isten lélek és szellem, s korántsem valamely vak öserő, vagy tudattalan akarat, úgy az ő hatóerejének: a modern természettudomány «energiájának» és «evolúciójának» is szelleminek kell lennie.

A világ tehát nem céltalan összevisszaság: kaos, hanem célok szerint berendezett és kormányozott kozmosz; s Humboldt nem ok nélkül nevezte el, ezeltől 85 évvel, világhírű nagy művét «Kozmosz»-nak. A világmindenség harmónikus nagy műreke, a melynek törvényszerűsége nem zárja ki az isteni világkormányzást. Az Isten, éppen az általa meghatározott törvényszerűséggel, bölcsen kormányozza a világot s abban főleg az emberiséget. A természeti világ rendje és törvényszerűsége intelligens, isteni törvényhozó és világkormányzó mellett tesz bizonyosságot. De ha a rendnek és törvényszerűségnek színhelye a világ, úgy egyúttal az Isten örök szeretetének a tárgya, a melyből ki van zárva minden önkény vagy esetlegesség, a mi viszont az Isten részéről, mindenható akaratának teljességéből, nemcsak a történeti (kijelentés), hanem a természeti világba (csuda) való beavatkozását is lehetővé teszi. Ezt mondja Du Bois Raymond, a kiváló német természettudós, «nagy világtalány»-nak. Mert hát vannak tünemények a természeti életben, a melyek csakis egy természetfölötti mindenható erőnek föltételezése mellett érthetők és magyarázhatók. S az vezet bennünket a csuda fogalmára.

Korunk ítözik a csudától. A modern materialista (Büchner-féle) természettudomány a s az általa hirdetett «örök és változhatatlan természeti törvény»-nek rideg elmélete ingatta meg a csudahitét az emberekben. Pedig a csuda csak látszólagos áttörése a természeti törvényeknek. Jelentősége nem más, mint az Istennek a világ folyásába való bölcs beavatkozásával, nevelni az emberiséget. Természetesen nem fizikai, hanem szellemi beavatkozásról van itt szó; s megvalósulásának talaja inkább a természeti, mint a történeti világ. De az az isteni világkormányzás csakis a meglévő természeti és szellemi erők segítségével lehetséges, a mint már az ember is a modern technikai tudomány segítségével «ura a természetnek» s megszólaltatója és engedelmességre szorítója a nyers természeti erőknek. A természeti erők fölött álló, bölcs és mindenható isteni uralom, a mint meggyőződése a vallásos hitnek, úgy alapkövetelménye a komoly, modern természettudománynak. Természetes, hogy csak egy mindenható, szabad, személyes és világtelelti Isten tehet csudát, a mit egy angol író így fejezett ki: «van Isten, úgy az mindenható, s ha mindenható, úgy csudát tehet».

De még egy nagy gondolatkört kell itt érintenem. Az Isten világkormányzó és gondviselő akaratának fölismérése a természeti életben (s még inkább az erkölcsi világban s az emberiség történetében) szorosan összefügg az ima lehetőségének és észszerűségének kérdésé-

láthatatlan zenekar csendesen zsongó melódiája szűrődött be az utcáról.

Mária kinyitotta az ajtót, s ott látta a holdvilágnál az ablak alá sorakozott, kis, szárnyas zenészeket apró hárfáikkal.

— Megint itt vagytok — szóló reájok —, hátha úgy tetszik a fiamnak, hogy egész éjjel sirjon s szenvedjen a fogacsakája miatt; hiába kornyikáltok hát itt. Takarodjatok el, míg komolyan meg nem haragszom.

Másnap, valóban, egyikök sem mutatkozott, de már harmadnap reggel ott pillantotta meg a fűgefá alatt az udvaron az egész szepegő csapatot.

— Kedves kis cselédeim — így vigasztalta őket —, ti bizonyosan azt hiszitek, hogy én túlszigorú vagyok veletek, mert még igen aprók vagytok ahhoz, hogy a dolgot megérthessétek. Hát ide figyeljete most, kedves kicsinyeim. Az öreg Deborah, a ki átellenben lakik,

magatehetetlen, szélütött, béna; ott távolabb lakik Ráchel 12 nevetlen gyerekével, s még igen sok szegény asszonyt fogtok találni Názáretben. Látjátok, ezeken kellene segítenetek, gyermekeiket gondoznotok; ha igazán kedveskedni akartok a fiamnak, úgy ezt ezáltal leginkább el fogjátok érni.

Látva, hogy, szavaira, az anygalkák szája siróra görbült, jóságosan hozzátette:

— Ne búsuljatok; ha nagyobb lesz a fiam, majd játszhattok vele, csak tegyetek úgy, a mint mondtam.

És abban az esztendőben Názáret minden betegét, s valamennyi szegény asszony gyermekét láthatatlan kezek ápolták és gyámoltították — mert az anygalkák csak József és Mária számára voltak láthatók — s a kis csecsemők ott nem sirtak, kivéve a kised Jézust, a ki maga akart érettök szenvedni.

Gümőkór (tüdő)

köhögés, számarköhögés, influenza és a légzőszervek bajainál az orvosi kar kiváló eredménnyel alkalmazza a

SIROLIN „Roche“-t.

SIROLIN „Roche“-t kellemes íze és kiváló hatása folytán szívesen veszik. Az összes gyógyszerárakban eredeti SIROLIN „Roche“ csomagolást kérjünk és határozottan utasítsunk vissza minden pótkészítményt.

F. Hoffmann-La Roche & Co. — Basel(Schweiz)Grenzach(Baden)

vel. Az ima az élő vallásos hitnek nélkülözhetetlen feltétele, sőt ismertetőjele. Ez imának gyökere s egyetlen létalapja a gondviselő Istenben vetett hit. Ez érteti meg vele — Goethe találó szava szerint —, hogy: «az ember magasabb isteni világkormányzásnak tárgya és eszköze, s az isteni benyomásoknak befogadó edénye». Mert kétségtelen tény a szellemnek a szellemre való behatása. Példa rá a hipnózis, a szuggeszció, s legújabbban a telepátia: az embereknek a távolból egymásra való hatása.

De foglaljuk össze fejtegetéseink eredményét: A természeti erők és törvények sohasem pótolhatják az Istent, sőt inkább azok az ő mindenható akaratának kifejezői. A természeti élet lefolyása törvényszerűen s nem esetlegesen megy végbe, s a törvényszerű és czéltudatos isteni akarat a természetben gondviselésnek mondható. A természeti élet törvényszerűsége nem zárja ki az isteni világkormányzást és gondviselést, sőt inkább annak csak egyik oldala; míg másik oldala: a harmonia és czéltudatos törekvés csakis egy tervszerűleg működő, bölcs, isteni akarat feltételezése mellett lehetséges. A természeti világ életrendjének lefolyása több ponton az isteni beavatkozást teszi szükségessé, a mivel a csuda lehetősége és észszerűsége van igazolva. A csuda a határozott irányú isteni világkormányzás meglévő erőinek és törvényeknek segítségével, a mint már az ember is csudát tehet, értelme és gondolkodása erejénél fogva, a természet fölötti uralmának érvényesítésében. Mint mindenható, Isten csudatevő is egyszerűsége. A gondviselés bizonyosságában rejlik az ima lehetősége, a melynek meghallgatása az ő élő hitnek közvetlen bizonyossága, s a melyet sohasem gátolhat a természet törvényszerűsége. Az Isten a természetnek is mindenható ura és Istene.

Íme, így találkozik a modern természettudomány a keresztyén vallásos-erkölcsi világgal, a vallásos hit a modern természetismerettel. A természetben uralkodó rend és törvényszerűség is a mindenható Istennek bölcs világkormányzó és gondviselő munkássága mellett tesz tanúbizonyságot. E szempontból is ítélem meg és gyakorlom lelkesen, diákjaimmal együtt, a túristaságot.

Legeltető-szövetkezetek.

Írta Hegyvidéki.

Hazánk lassú elvérzésének, a kivándorlásnak, annyi oka között nem utolsó helyet foglal el ama körülmény, hogy a mezőgazdasági és ipari munkásoknak, kisiparosoknak és más, vidéken élő, földbirtokkal és legelőjogosultsággal nem bíró kis-egzisztenciáknak a legtöbb helyen lehetetlenné van téve az állattenyésztés, az állattartás. A ki közelebből ismeri a földnélküli kis-embernek helyzetét, az jól tudja, hogy annak az egy fejőstehennek, egy-két sertésnek tartása mennyivel elégedettebbé teszi, mennyivel jobban s e mellett olcsóbban táplálja a szegény családot.

Mező- és erdőgazdasági szakkörök megbeszéléseinek és kormányintézkedéseknek tárgya: a közlegelők jogi és gazdasági ügyeinek rendezése, és általános a vélemény, hogy addig, a míg törvényes intézkedések nem kötelezik a községeket a volt úrbéres közbirtokosságok kezén levő legelőknek megváltására, addig az állattenyésztés általános fejlődésének egyik igen hatékony tényezőjét és emeltyűjét tevő legelőügy a legjobb esetben is pangásra van kárthatva.

Ezen bajokon igyekszik a hegyvidéki miniszteri kirendeltség *legeltető-szövetkezetek* létesítésével, legalább némileg, segíteni.

A hatásaiban még most is érezhető, legutóbbi pénzügyi válságot megelőző időkben igen keresett és aránylag igen jól fizetett árú volt az erdei fatermékek. Különösen a községek közelében, síkságon vagy lankás domboldalokon fekvő, kitermelés és kiszállítás tekintetében könnyen hozzáférhető erdők találtak hamarosan vevőre.

Jól tudjuk, hogy birtokrendezések útján a volt úrbéreseknek legelőjogosultságul jutott, többé-kevésbé értékes erdőknek nagyrésze az aránykulcsokat jó előre olcsón összevásárló üzletrészek kezébe került, a kik az egy-egy tagban kihasított legelőjogosultságok fakészletét

eladták, a letarolt területet pedig, minden rendszer nélkül, csakis a minél nagyobb pénzjövédelmet tartva szem előtt, legeltetik.

E legelőjogosultságokat tulajdonosaik szívesen eladnák, mert hisz, nekik csak a fára volt szükségük, a melyet busás haszonnal eladva, az üzletbe fektetett tőkét kamatostól megkapták, s így az értékes díszétől megfosztott, letarolt terület csak teher a vállukon.

Az erdős hegyvidéken, mely belterjes állattenyésztéssel a svájci kultúrfokra volna hivatva emelkedni, igen sok és jelentékeny kiterjedésű legelőerdő sínyli a közvagyonosodást alapjaiban támadó, lelketlen üzérkedés és rablógazdálkodás pusztító következményeit.

A legelő nélkül szűkölködő, vagy kevés legelő felett rendelkező vidéki kis-egzisztenciák, legeltető-szövetkezetekbe tömörülve, e könnyen megvásárolható területeket szerezhetnék meg. A mi egy-két embernek anyagi erejét felülmúlja, az szövetkezetnek könnyen megoldható feladatul jelentkezik.

Nagyobb községekben, vidéki kisvárosokban, a hol jelentékenyebb számú munkás, iparos és földet nem bíró intelligens elem lakik, van leginkább létjogosultsága a legeltető-szövetkezeteknek.

Máramarosvármegye felső vidékein, a hol, a havasok közelsége miatt, községi közlegelőket nem hasítottak ki, hanem, a birtokrendezés alkalmával, kinek-kinek legelőjogosultságát, egybenemű birtokaival együtt, egy-egy tagban adták ki s a hol az üzérkedés — értékes fenyőerdőre spekulálva — a birtokrendezések előtt igen sok legelőjogosultságot vásároltak össze, majdnem minden völgyben legeltető-szövetkezet létesülhetne.

A hol a megszerezhető legelők a községektől igen távol fekszenek, egyes érdekeltségek üszövelő, vagy, meredekebb lejtőkön, juhtenyésztő legeltető-szövetkezeteket létesíthetnének.

Önként felmerül a kérdés, hogy a legelőgazdálkodás intenzívítása tekintetében miért jobb a legeltető-szövetkezetek gazdálkodása? hisz' az üzérkedő, fűbér fizetése mellett felfogadott szarvasmarhákkal épp úgy legeltet, mint a legeltető-szövetkezet!

Csak hogy az üzért a legelő kihasználásában tisztán pénzügyi szempontok vezetik; ez alpra helyezkedve, a legelőt túlterheli, s javításával, jókarban tartásával nem törődik, míg a legeltető-szövetkezeteket nemcsak törvényesen meg erősített alapszabályok, hanem a közgazdasági hatóság által jóváhagyott legelőrendtartások korlátozzák a rablógazdálkodásban s kötelezik a legelő jókarban tartására, ápolására és javítására. E mellett a legeltető-szövetkezetek államsegélyben részesülhetnek: a hegyvidéki miniszteri kirendeltség nemcsak a legelők javításának és jókarban tartásának szakszerű vezetéséről gondoskodik, hanem az írtásokhoz fatönkkihúzó gépeket kölcsönöz, a talajnak és klímának megfelelő fűmagneveréseket agrobotanikussal államköltségen állapítja meg, gondoskodik az esetleg szükséges műtrágya olcsóbb beszerzéséről s oly szövetkezeteknél, a melyeknek tagjai a legelőjükön teljesítendő javítómunkájuk napszámberét is alig nélkülözhetik, az egész munkáért bizonyos százalékának megfelelő, pénzbeli segítyt eszközöl ki.

Legeltető-szövetkezetek támogatásánál az államsegély azért is jogosult, mert pusztulásnak induló területek megmentéséről, elkopárosodásának megakadályozásáról van szó.

Ezen erdők helyén létesített és legeltető-szövetkezetek által megvásárolt, elvadult legelők szakszerű vezetéssel ligetes legelőkké lesznek átalakítva. A túlmeredek partokon és oldalakon, a sziklás-köves helyeken talajt védő erdőrészeteket nevelünk s az e ligetek között elterülő, jótalajú térséget begyepesítjük.

A közbevetett ligetek nemcsak a talajt védik ott, a hol az a legkönnyebben megsebezhető s hirtelen támadó záporok rohanó árájának áldozata lehet, hanem a legelő marhának, forró időben és viharok alkalmával, védelmül szolgálnak.

Meg kell jegyeznünk hogy, ha a legeltető-szövetkezet, mint tag, az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekébe lép be, az egyénenként jegyzett, összes üzletrészeknek megfelelő nagyságú összeget, az üzletrészek első, csekélyke részletének befizetése után, kölcsönképpen kaphatja. Tehát szegényebb sorsú legeltető-

szövetkezetek az Országos Központi Hitelszövetkezettől olcsó kölcsönt kaphatnak; e mellett az ilyen legeltető-szövetkezet számadásait is az Országos Központi Hitelszövetkezet állítja össze s így nemcsak anyagi, de erkölcsi támogatásban is részesíti.

A legeltető-szövetkezet közgyűlése a kölcsön részleges törlesztésének s egyéb kiadások fedezésének szem előtt tartásával állapítja meg a számos marhánként fizetendő legelődíjakat s ha a szövetkezeti tag eddig esetleg üszoráskodó legelőtulajdonosnak fizetett, ezután önmagának fizet, mert a számos marhánként kivetett legelődíjjal a legelő vét látár törleszti.

Minden szövetkezet alaptőkét és tartaléktőkét gyűjt. E tőkegyűjtéssel évek során oly legelőalap gyűlhet össze, a mely a legelő rendbentartását a tagok lényegesebb hozzájárulása nélkül fogja biztosítani.

Meg kell még itt említenünk, hogy az állattenyésztés fejlesztéséről szóló 1908: XLIII. t.-cz. is módot nyújt, legelőszerszék tekintetében, államsegély nyerhetősére. E törvény azonban elsősorban a községeket segíti; szövetkezetek csak másodsorban jöhetnek tekintetbe.

Tájékoztatóul idézzük a földművelésügyi miniszternek az e törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1909. évi 67,000/VI—4. számú rendelete idevonatkozó pontjait.

•11. §.

Községek (városok), közbirtokosságok és oly, gazdasági testületek, egyesületek és szövetkezetek, a melyeknek tagjai túlnyomó részben kiszagadk, állami kedvezményekben, illetve segélyekben részesülhetnek oly, törlesztéses kölcsönök kamatterhének könnyítésére, illetve oly, törlesztéses kölcsönök évi kamat- és tőketörlesztéseinek (annuitas) részbeni fedezetére, mely kölcsönök célja:

a) a közös tulajdon képező és közösen használt legelők létesítése, vagy karbahelyezése (fűmagvetés, írtás, tisztítás, egyengetés, árkolás, alagsóvezetés, lecsapolás, delelők, védőhelyek, kutak, kerítések, felszerek, istállók felállításai);

b) ily legelőknek, vagy ilyenek létesítésére használandó földbirtoknak örökáron való vásárlása;

c) kizárólag üszörborjak fölnevelésére szolgáló, zárt legelőterületek (kifutók) létesítése;

d) közös tulajdon képező, vagy legalább 15 évig tartó, közös használatra bérelt, havasi legelőknél szükséges istállók, itatók, kerítések, kutak és hasonló építések.

12. §.

Azt, hogy az előző §-ban felsorolt esetekben fölvetett, törlesztéses kölcsönök után ki, mely időtartamig, mily mértékben részesül a kamatterher, illetve tőketörlesztés (annuitas) viseléséhez való hozzájárulás állami kedvezményében, a földművelésügyi miniszter esetről-esetre, a legelő-ügyekben eljáró szakbizottság meghallgatása után állapítja meg.

A kamatfizetéshez, illetve tőketörlesztéshez (annuitas) való hozzájárulást azonban ötven évnél hosszabb időre, valamint a kamatterher, illetve tőketörlesztési részletek (annuitas) felénél nagyobb mértékben nem engedélyezheti.

Ezen kedvezmények engedélyezésénél a községek fölöttlenül előnyben részesítendő, s a közbirtokosságok és gazdasági testületek segélyezése iránti kérelme rendszerint csak akkor vehető tárgyalás alá, ha azon községek (városok) folyamodványai, a melyeknek pótdója az 50 %-ot meghaladja, már elintéztést nyertek. Sem a községnek, sem a közbirtokosságnak, sem a gazdasági testületnek nem engedélyezhető a segély, ha az az ingatlan, a melyet a község (város), közbirtokosság, testület megvásárolni akar, oly tulajdonos birtokában van, a ki azt két év óta még nem bírja. Az engedélyezést követő egy éven belül igénybe nem vett kedvezményeket a földművelésügyi miniszter visszavonhatja.

Érdeklődők, kik az állattenyésztés fejlesztéséről szóló 1908: XLIII. törvényzikk végrehajtása tárgyában bővebb tájékoztatást óhajtanak szerezni, forduljanak a munkácsi Hegyvidéki Miniszteri Kirendeltséghez, a mely legeltető-szövetkezeti alapszabály-tervezet és hozzája tartozó legelőrendtartást is szívesen küld mindazoknak, a kik, az e közlemény során tárgyalt kérdés fontosságát beismerve, legeltető-szövetkezetek alakítása iránt lépéseket tenni óhajtanak.

„BITUMINA“

tiszta bitumenből készített, valódi aszfalt-tetőlemez; tartós, tűzbiztos, szagtalan, kátrányozást vagy egyéb mázolás nem igénylő
— TETŐFEDŐ ANYAG. —

„Bitumina“-val fedett tető bemeszelve szép fehér marad és védjegyvel ellátott tekercseket fogadjunk el.

Gyári főraktár Eperjes és vidéke részére:

MOSKOVITS GYULA vaskereskedésében, EPERJES.

Végül meg kell jegyeznünk, hogy, mint az előbb közölt idézet igazolja, a földművelésügyi kormány legelőszettség tekintetében elsősorban a községeket segítyezi.

Oly helyeken, ahol a község területén sokkal kevesebb és szegényebb sorsú munkás és iparos lakik, hogysem ezek összessége legelőt szerezni és fentartani képes lenne, ha van a község közelében megszerzhető legelőterület, a község saját érdekében cselekszik, ha a törvényben kilátásba helyezett államsegély igénybevételével, a legelőt megszerzi s azon, mérsékelt fűberek fizetése mellett, a földnélküli kis-emberek állatjainak a legeltetést megengedi.

E gondoskodás a község földnélküli lakosait, az annyira szükséges munkásokat és iparosokat, a könnyebb megélhetés biztosításából fakadó hála kötelékével fogja a községhez kötni.

EPERJESI SZÉCHENYI-KÖR.

A magyar-irodalmi szakválasztmány ápr. 16-ikán alakult meg dr. Tóth Sándor elnökle mellett. Igazgató-választmányi képviselőül *Peskó Ödön*t küldte ki. Örömmel vette tudomásul a választmány, hogy a miniszter 220 kor-t utalványozott ki a szabad-liczeumi előadások díjazására. Jelentette az elnök, hogy a szabad-liczeumi előadások igen szépen sikerültek, főleg a Népakadémia örvendett nagy népszerűségnek. Az előadók: Wick Béla, Frenyó Lajos, Slajchó Mihály, Hulyák Valér, Bayer Róbert, dr. Farkas Pál, és dr. Eötvényi Nagy Olivér uraknak, valamint a Népakadémia munkás titkáranak, *Peskó Ödön*nek, hálás köszönetét fejezte ki a választmány. Kimondotta, hogy a következő ciklusban a Népakadémián újból 12 előadást rendez, még pedig 6 előadást a földre és népére vonatkozó, 6-ot a természettudományok köréből. — A Sárosvármegye ruthén népköltészetének egybegyűjtésére hirdetett pályázat eredményének megbírálására, Gömör János elnökle mellett, bizottságot küldött ki, a melynek tagjai: Beszkid Miklós, Frenyó Lajos, dr. Wallentinyi Samu, Wick Béla és Zsebráczy Géza.

A zeneszakválasztmány Matherny Gusztáv elnökle mellett ápr. 10-ikén tartott ülésében, igazg.-vál.-i képviselőül Káldi Somát küldte ki; megállapította a jövő idény zeneestéit, rendezőit, s kimondotta, hogy a Tarnay művész ajánlotta, remek zongorát megveszi. — A jövő évad előtt és után egy-egy nagyszabású, belépődíjas hangversenyt rendez, a melynek előkészítését dr. *Ferbstein* Károlyra bizza.

A színészeti szakválasztmány, *Vöröss* Sándor elnökle mellett, 20-ikán alakult meg; igazg.-vál.-i képviselőül dr. Both Tamást küldte ki, s elhatározta, hogy szeptember második szombatján műkedvelői előadást rendez.

A népnevelési szakválasztmány 21-ikén alakult meg *Tahy* József elnökle mellett, igazg.-választmányi képviselőül Slajchó Mihályt küldötte ki.

SZÍNHÁZ.

Társulatunk ezúttal ittműködésének második hetében a közönség részéről az érdeklődés fokozását örömmel tapasztaltuk; de még korántsem oly mérvben, a hogy ez jól szervezett társulatnak fenmaradásához és változatos, jól előadott műsor megvalósításához szükséges. Az előadások, általában véve, jók voltak, az együttes — néhány, kisebb zavartól eltekintve — kifogástalan. Panaszokat hallunk azonban a női- és férfiarok összeéneke ellen, a mely sokszor igazán meg nem felelő; de a zenekar is, bár ebben az idényben némileg megerősítették, — a helyes vezetés dacára — többször hibásan játszott, a mi nagyon is észrevehető volt. Még mindig nagyon hosszúak a felvonásokozók is.

Az új tagok közül elsősorban *Kassai* Rózsit, a szubrett-primadonnát, emeljük ki. Élénk játék, csinos arca és alakja, jó öltözködése, kellemes hangja mindjárt első föllépte után a közönségnek egyik kedvenczvé tették őt. Több darabban valóban szép sikere volt. *Matolesi* Béla, az új baritonista, jó megjelenésű, ügyes mozgású színész, a ki remélhetőleg még igen használható tagjává lesz társulatunknak. *Martinek* Ilonka, mint énekesnő is, egészen jól beválik.

A régi tagok közül *Sz. Végh* Gizi, *Madas*, *Földvári*, *Fehér*, *Szabados*, *Bándy* Rózsai, *Feszensky*, *Tarnay* Lidia, *Sugár* Gy., *Ács*, *Tolnay* az ismert jók.

A héten a következő darabok kerültek színre:

Vasárnap d. u. «Erdészleány», este: «Szerelmi keringő», hétfő: «Katalin», kedd: «Sötét pont» (kacagtató, tiszta vígjáték), szerda és csütörtök: «Luxemburg grófia», péntek: «Szerelmi keringő», szombat: «Jack, a senki» (vigj.).

Az előadott darabok közül a legnagyobb sikert a «Luxemburg grófia» érte el, a melyben különösen Sz. Végh Gizi, Bándy Rózsai, Szabados, Sugár Gy. és Matolesi arattak méltán megérdemelt tapsokat.

A jövő napok műsora a következő: vasárnap d. u. «A kurusszó» (színmű); este, *Galgóczy* Emma, a zombori színház énekesnőjének felléptével «A böreg», (nagy op.). Hétfőn, *Galgóczy* Emma utolsó fölléptével «Erdészleány» (nagy op.). Kedden, *Fáy Szeréna*, a budapesti Nemzeti Színház művésznőjének első fölléptével, «*Othón*» (színmű). Szerdán, *Fáy Szeréna* második fölléptével, «*Medea*» (tragédia). Csütörtökön, *Fáy Szeréna* utolsó fölléptével, «*A vörös talar*» (színmű). Pénteken (zónaelőadás félhelyárral): «*Tatarjárás*» (nagy op.). Szombaton: «*Obsitos*» (op.)

HIREK.

— **Távozó és új hadtestparancsnok.** A király *Mörk* János kassai hadtestparancsnoknak nyugdíjazását elrendelte és helyére *Ziegler* Alfréd altábornagoyt, a 32. gyaloghadosztály parancsnokát, a kassai 6. hadtest parancsnokává és kassai vezénylő tábornokká kinevezte.

— **Trencsénteplicz-fürdő új igazgatója.** A Magyar Gyógyfürdő r.-t., mely kétmillió koronáért megvette a D'Harcourt grófné tulajdonát képezett Trencsénteplicz gyógyfürdőt, e fürdő igazgatójává *Oszwald* Károlyt választotta meg, a ki ez állását május 15-ikén fogja elfoglalni.

— **Eljegyzés.** *Rothmann* Bernát, a Bártfai Takarékpénztár könyvelője, eljegyezte *Friedmann* Ilonát, Felsősebesről.

— **Programmbeszédek.** *Bornemissa* Lajos, a bártfai választókerület nemzeti munkapártjának képviselőjelöltje, programmbeszéde megtartása végett ápr. 19-ikén érkezett Bártfára. Őt és a vele együtt utazott *Semsey* Boldizsár főispánt, *Tahy* József alispánt stb. a vasúti állomáson küldöttség várta s a nagyszámú közönség élénk éljenzéssel és zeneszóval fogadta. Majd a szépen fellobogozott városba megtörtént a bevonulás. Délben a «Hungária» szállodában látogatott közebéd volt, d. u. 2 órakor pedig a «Hungária» nagytermében megkezdődött a gyűlés. Ennek elnöke dr. *Mankovits* Rezső volt. *Bornemissa* tartalmas és általános, nagy tetszéssel fogadott programmbeszédet mondott magyar, majd pedig tót nyelven az igen nagy számban megjelent választóknak. A fentiekben kívül többek közt még jelen voltak: br. *Ghillány* Imre, *Péchy* Zsigmond, *Kovaliczky* Kornél, *Szinyei* Merse Félix, dr. *Máriássy* Béla, *Roskoványi* Miklós, dr. *Weisz* Bernát, dr. *Tergina* Gyula, *Bánó* Iván, br. *Uslár-Gleichen* Ottó, *Szakmáry* Géza, dr. *Uhlig* Leó stb. — *Hodobay* Andor programmbeszédét az eperjesi *Vigadó* nagytermében ápr. 17-ikén tartotta meg. A közönség a termet egészen megtöltötte, és különösen a vidékről sokan jelentek meg. A gyűlés elnöke *Hódinka* Mihály, jegyzője pedig dr. *Kovács* Viktor volt. *Hodobay*nak szépen előadott, sikerült szónoklatát a közönség rokonszenvesen fogadta és helyeslésének gyakran adott kifejezést.

— **Halálozás.** *Lipóczi Kecser* László kassai kir. törvényszéki bíró 50-éves korában Kassán elhunyt. Holttestét a bolyári családi kriptába szállították.

— **A «József» Szanatórium Egyesület** eperjesi bizottsága csütörtökön, ápr. 28-ikán, d. e. 11 órakor, a vármegyeház kistermében gyűlést tart. Erre a bizottság elnöke, *Semsey* Boldizsárné, az egyesület nemes czéljaira való tekintettel a bizottság tagjait lehetőleg teljes számban való megjelenésre ezúton is kéri.

— **Adomány.** A május 1-jén megnyíló, eperjesi tüdőbajosokat gyógyító intézet czéljaira *Villecs* János 200 koronát adományozott

— **A vasárnapi térszene műsora** a következő: 1. Induló. 2. Linke: Nyitány az «*India országában*» című operettéhez. 3. «So wie zarte Melodien», dal, *Eysler*től. 4. Részlet a «*Hoffmann* meséi» cz. operából. 5. «*Weib, Weib und Gesang*», keringő, *Strausstól*. 6. Magyar induló.

— **Czáfolat.** Az az, Eperjesen elterjedt hírel szemben, mintha dr. *Bán* Achilles, itteni ügyvéd, a képviselőválasztók névjegyzékébe fölveve nem volna, megbízható forrásból értesülünk arról, hogy *Bán* Kaposvárott a választók lajstromába bejegyezve van.

— **«Savoy»** Nagyszállóda Budapest, József körút 16., a Nemzeti Színház közvetlen közelében. A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés, villanyvilágítás. Lift. Hideg és meleg víz minden szobában. Szobák 3 kor.-tól feljebb. Elsőrangú étterem.

— **A telefon Eperjesről Fricsre,** Szinyelipócra és Singlérie — az érdekelteknek áldozatkészsége következtében — nemsokára meglesz.

— **Tanulmányi kirándulás.** F. hó 20-ikán lapunk egyik turista munkatársa, *Rozslosnik* Miklós joghallgató társaságában tanulmányi kirándulást tett a vasműveiről híres Korompára s a tőle 4 km.-re levő szalánki (szlovinkai) bánya-vasműtelepre, mely tudvalevőleg a Rimamurány—Salgótarjáni vasmű részvénytársaság tulajdonát képezi. Ott *Primozigh* Ede gondnok szives engedélyével, *Szikora* felőr kíséretében, *Lengh* Károly mesternek szakszerű kalauzólása és magyarázatai mellett megtekintették az érczelkülönítő gyári telepet, a melynek létesítése a gondnok kiváló mérnöki szakértelmének a műve és eredménye, és Amerikában, újabban Londonban szerzett tapasztalatainak gyümölcse. A kombinált gépeknek beláthatatlan sokasága a legdurvább kőanyagokat összezúzva, mágneserő segítségével különíti el az ércz- és vasneveteket, a melyeket a bányából villamos vasutak szállítanak. A nagy gyári-telep, mely sodronypálya útján van a korompai vasművekkel összekötve, legközelebb kiépül egy olyan épülettel, mely lúgozás útján hivatva lesz felfogni a zúzódas folytán keletkezett óriási porfelhőket. A telep modern épületekkel, lakóházakkal, kertekkel s gyümölcs- és fenyőfákkal gazdagon ellátva (*Fanka* felügyelő érdeme), igen kellemes benyomást tesz a szemlélőre. Vadregényes fekvése is páratlan a maga nemében. Egy szomszédos hegydombon *Lőrinczy* mérnök villatelepet is létesít, mely állandóbb nyári tartózkodásra is alkalmas. A kirándulók a legteljesebb megelégedéssel hagyták el e páratlan vasművek telepét és *Szikorák* vendégszerető házának szivesen látott vendégei voltak. Turista-munkatársunk a telep megtekintésére egy nagyobb kirándulást is tervez. Hálás köszönet illesse a gondnokot és a mestert a vasmű megtekintéséért, *Szikorák*kat a szives vendéglátásért és *Zemann* felőrt a ritka szép ásványdarabokért.

— **Friss spárga** (saját termésű) naponta kapható *Bohrand* Lajosnál, Eperjesen. Előjegyzések legczelszerűbben levelező-lap útján eszközölhetők. — Ugyanott egy tavaly vetett, remek fejlődésű *luczernás-föld* bérbéado.

— **Az eperjesi szervezett munkások** képviselőjelöltül dr. *Kunfi* Zsigmondot, a pártszervezet tagját, a Szocializmus című, tudományos folyóirat szerkesztőjét léptetik föl. *Kunfi* Kassán is föllép.

— **Tanügyek.** Sárosvármegye közigazgatási bizottságának ápr. 15-iki ülésében, dr. *Tergina* Gyula kir. tanácsos, kir. tanfelügyelő javaslatára, a következő felekezeti tanítókat ajánlotta a vallás- és közoktatásügyi miniszternek igazgató-tanítókká leendő előléptetésre és 200 kor. személyi pótlékkal leendő kiténtetésre: *Lieb* Imre (Eperjes), *Martonsik* Endre (Hernádszentiván), *Bartosik* Mihály, *Demjancsin* Antal (Csendespaták), *Andrássy* András (Geréb), *Milly* György (Gerla), *Midli* György (Komlóspatak), *Barbierik* Emil (Zsegnye), és *Szabó* Endre (Tapolyhanusfalva). A bizottság, fölterjesztése megtételénél, figyelemmel volt arra, hogy a fentiek kiváló, hazafias tanítók és többnyire nagy családdal bírnak. — Megye község evang. iskolájának tannyelvűl a magyart állapította meg. — *Hervartó* község róm. kath. iskolájának azt a kérelmet pártolólá terjeszti föl a miniszterhez, hogy az iskola — elkésett jelentkezése dacára — államsegélyben részesíttessék, mert ez a kérelem méltányosnak mutatkozik.

— **Pásztory** cs. és kir. udvari szállító *virágkereskedése* — Budapest, VIII., *Rákóczi*-út 3. — képes árjegyzéket kívánatra díjtalanul küld.

— **A Magyar Kárpát-egyesület eperjesi osztályának** április 10-ikén tartott választmányi gyűlése a következő kirándulási programban állapodott meg: május 1.: *Sivecz*, szerv.: *Schönwiesner* J.; május 15. és 16.: *Krakó*, szerv.: *Iglón*: dr. *Bruckner* Győző, Eperjesen: *Theisz* Á.; június 5.: *Lapis* refugii és *Hernád* áttörése, szerv.: *Iglón*: dr. *Bruckner* Győző, Eperjesen: *Uhlig* Artúr; június 19.: *Szinyelipóczi* völgy, szerv.: *Vöröss* Sándor; július 10.: *Viszoka* hola, szerv.: *Szutórisz* Frigyes; júl. 17.: *Lissza*, szerv.: *Kisszebenben*: *Szepessy* Árpád és *Marschalkó* Vilmos, Eperjesen: *Vujsz* János; július 24.: *Szulín*: *Zsegesztő-fürdő*, szerv.: *Frenyó* Lajos; augusztus 7.: *Szigordi* völgy, szerv.: *Matherny* Gusztáv; aug. 14. és

15.: Szádelői és Áji völgy, Aggteleki barlang, szerv.: Uhlig Artúr; szeptember 13. (szombaton): Sárosmáriavölgy (üvegputa), szerv.: Szutórisz Fr.; szeptember 21.: Jakabfalvi Simeny, szerv.: dr. Szlávik M.; október 2.: nagyszalóki csúcs, szerv.: dr. Szlávik M.; nov., decz., jan. és február hónapokban egy-egy ródlíkirándulás a Magas-Tátrába, szerv.: dr. Szlávik M. — A programm tehát nagyon változatos s csak a tagokon meg az időjárás mulik, hogy ez a sok, szép kirándulási terv meg is valósuljon. Az Osztály — a mint értesülünk — ismét két új padot helyezett el s e padok költsége — úgy látszik — hamar be fog folyni. Így említjük, hogy a központi irodában kitett gyűjtővek egyikét *Wick* Béla, kir. kath. főgimnáziumi tanár volt szives magához venni s rövid idő alatt 10 koronát gyűjtött. Az Osztály pályázatot ír ki a megye északi részét tárgyaló útirajzra; erről külön szólunk. A diákturistaság előmozdítására ezidén is két pályadíjat tűz ki: az első díj 30, a másik 20 korona.

— **Jogi szigorlatokra való készülés megkönnyítése.** Érdekes intézményt honosított meg Kolozsvárt, Malom-u 14. sz. a. működő dr. Dobó jogi szeminarium. Azon jogszigorlatok érdekében ugyanis, a kik szigorlatuk letétele előtt Kolozsvártot csak rövid ideig tartózkodhatnak, olyan rendszert honosított meg, mely lehetővé teszi azt, hogy a szigorlatokra a vidékiek *otthon* elkészülhessenek. Az anyag lényegét magukba foglaló jegyzeteken kívül oly jegyzeteket is készített, a melyek teljes rendszerességgel az egész anyagot olyként foglalják magukban, hogy a tankönyveket helyettesítik, az összes szigorlati kérdéseket felölelik s a megmagyarázást nélkülözhetővé teszik. E jegyzeteket a vidékieknek kikölcsönzi, s azok abból otthon elkészülve, úgynevezett rekapituláló kurzuson vesznek részt Kolozsvárt 1—2 hétig. Ezenkívül naponként próbaszigorlatokat tart. «Tájékoztató a jogi szeminariumról» című könyvét a szeminarium ingyen megküldi.

— **Turista-pályázat.** A M. Kárpát-egyesület eperjesi Osztálya pályázatot hirdet oly útirajz írására, a mely ismerteti Sárosvármegyének Eperjestől északra, a Tarczától keletre eső részét Zboróig és Bártfától vissza a vasút mentén fekvő vidéket Eperjesig. A kijelölt vidéket több kirándulás keretében lehessen bejárni. Az első kirándulás a Kopasz-Strázra vezethet és ezzel együtt a környéken fekvő községek ismertendők. A második kirándulás Pécsújfaluról Hónigvárra, Tarkóvárra, Csergő-hegyre és vissza Hét-háron át a jakabfalvi Simenyre és Palocsára történik. A harmadik kirándulást Pusztamezőről a Mincsol-hegységen át a sárosmáriavölgyi üvegputához, majd innen Czigelkára, Bártfára és Zboróra kell intézni. Végül a negyedik kirándulás keretében Bártfától vissza Eperjesig, a vasút mentén fekvő vidéket lehet ismertetni. — Az útirajz ismertesse a kijelölt terület természeti szépségeit, földrajzi, geológiai, néprajzi és történeti nevezetességeit, kulturális alkotásait. A pályázókat az útirajz megírásában fényképek is támogatják, a melyeknek jegyzéke megkapható a központi irodában (Theisz Ármán üzlete). Az elfogadott mű szerzője 150 korona jutalomban részesül. A jutalmazott pályamű az Osztály tulajdonába megy át. A pályázatban résztvevők munkájukat, idegen kézzel leírva, nevüket tartalmazó jelzés levélkével ellátva, f. évi október 31-ik napjáig küldjék be a M. Kárpát-egyesület Eperjesi Osztálya elnökségének címére.

— **Az automobiljáratok** Bártfa és Bártfától, úgy Bártfa—Zboró—Felsővízköz—Sztropkó és Varannó, meg Ránkfűred és Kassa közt — a technikai nehézségekre való tekintettel — csak *aug. 1-jén* fognak megkezdődni. Minden automobil 16 személy részére lesz berendezve.

— **A komlóskeresztes utáthelyezés** — vármegyénk érdekeltségének ez a régi kívánsága — megvalósult és május első felében a közlekedésnek át fog adni. Ezáltal a megteendő út valamivel nagyobb lesz ugyan, de az eddigi, igen jelentékeny emelkedés jóval kisebbé vált.

— **A katolikus propaganda legújabb eszköze.** Esperanto a vallás szolgálatában. Az Esperanto, mint nemzetközi nyelv, szenzációs és igazi szenzációnak nyert. A kath. vallás maga is hatalmába ragadta az esperantisták csillagos zöld-fehér zászlaját, hogy körje sorakoztassa s alatta harcra vigye összes elszórt híveit. A gondolat eredeti és leleményes. Gauthier, a Saint-Gervais plebánosát, illeti a ki mindazoknak az előnyöknek a láttára, melyeket az esperanto a különféle nemzetközi kongresszusokon nyújtott, melyek pedig eddig valóságos bábeli nyelvzavar képét tárták a nézők elé, azt ajánlotta, hogy a legközelebbi nemzetközi kath. kongresszuson dr. Zamenhof nyelvével tegyék tanácskozásuk nyelvül. Ez a terv Páris püspökének tetszését is megnyerte. És így történt, hogy március 30-ikán Párisban

Baudrillardnak, a párisi kath. egyetem rektorának, elnöklésével megnyílt a kath. esperantisták első nemzetközi kongresszusa. A jelek után ítélve, hinnünk kell, hogy igen nagy számmal vannak már olyanok a világ minden részében, mert ennél kozmopolitább összejövetel még nem volt ez ideig Tizenhét ország képviseltette magát azon, Belgiumtól kezdve Hollandia, Anglia, Írország, Német-, Spanyol-, egész Magyarországig beleértve, Horvátország, Oroszország, sőt Venezuela. A Miatyánkon kívül, a melyet latin nyelven mondtak el, magától értetődőleg csakis esperanto nyelven beszéltek. Ez az a nyelv, a melyen a képviselők sorra fölcsóztak. Hála annak a lehetőségnek, a mely ily módon végre lehetővé tette, hogy egymást megértsek, mindnyájan amaz óhajuknak adtak kifejezést, hogy nemsokára sikerülni fog erős szövetséget létesíteniök és ennek következtében határozottabban sikrásszállniök a szerintök megrendített katolicizmusért.

— **Külső használatra.** Testrészek fájdalmait, czúzos és köszvény-bajok és mindennemű gyuladások a *Moll-féle sos-borszesz* gyógyítatnak biztos sikerrel. Egy üveg ára 2 kor. Szétküldés naponként utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállító által Bécs, L. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— **Műtrágyagyár Sárosban.** A Sárosvármegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányának legutóbbi ülése elé *György Samu* egyesületi tag a következő indítványt terjesztette: «Tekintettel arra, hogy a műtrágya-kartell következtében a kisgazdák teljesen ki vannak szolgáltatva a műtrágyagyáraknak, s hogy ezen körülményt a műtrágyagyárak alaposan ki is használják, nemcsak azért, hogy a műtrágyák árát szokatlanul magasra emelték, de a műtrágyának százaléktartalmában sem lehet megbízni s erre számtalan eset szolgál bizonyossággal, az igazgatóválasztmány hatna oda, hogy a vármegyei gazdák *lehetőleg tömörülve, egyszerre szereznék be* műtrágyaszükségletüket, s ha e tekintetben valamely hazai műtrágyagyárral megegyezésre jutni nem tudnának, fordulhatna az egyesület valamely *külföldi műtrágyagyárhoz*. Ezáltal reméli elérheti azt, hogy míg egyrészt a gazdák olcsóbb áron is jutnának a műtrágyához, másrészt biztosítani lehetne a műtrágyák százalékos tartalmát. *György Lajos* igazgatóválasztmányi tag támogatja az indítványt, de szükségesnek tartotta azt olyképpen kiegészíteni, hogy az egyesület ténne lépéseket aziránt is, hogy nem lehet-e, a vármegyei kisgazdák részvételével, *külön műtrágyagyárat* létesíteni. A mennyiben 150—200 vasúti kocsiakománnyal műtrágyának értékesítése biztosítva lenne, a műtrágyagyár boldogulhatna. Többeknek hozzászólása után igazgatóválasztmány mindkét indítványt a tárgyalás alapjául elfogadta és bizottságot küldött ki e kérdések megvitatására és konkrét javaslat tételére céljából.

— **A bikavásár Eperjesen** (márcz. 17.), a múlt évi eredményekhez képest, visszaesést mutat. De a felhajtott bikák minősége nagy átlagban kielégítő volt. A kedvezőtlen eredmény különböző okokban keresendő. Az eladási százalék apadása főleg annak tudható be, hogy a gazdasági felügyelő csak kivételesen engedélyezett kedvezményeket, s megtagadta a kedvezményeket a vásárló községektől oly bikák után is, a melyeket a bikavizsgáló bizottság alkalmosoknak minősített; sőt a lipói felügyelőség kiküldötte által vásárolt bikákra sem akarta a kedvezményt megadni, miért is az a további vásárlásoktól elállott. A másik oka a hanyatlásnak az, hogy Gazdasági Egyesületünk megfelelő istállókkal még most sem rendelkezik s így a tenyésztők nem szívesen vesznek részt ezen bikavásárokon. De a közigazgatási hatóságok sem támogatják kellő eréllyel a vásárolni szándékozó községeket, a kiket többnyire szakértelemmel nem bíró községi előjárók képviselnek. Ezen a bajon bajos segíteni mindaddig, míg az egyesületnek nem fognak állandó s e célra alkalmas istállók rendelkezésre állani.

— **Örökös titok marad** minden háziaszony előtt, hogy mért ragyognak más lakásban, gyönyörű, tartós fényvel a parkettek, hacsak nem ismeri még és nem használja a valódi Eisenstädter-féle «Mollin» pasztát. A «Mollin» paszta minden nagyobb festék- és főszerkereskedésben kapható. Egyedüli gyártója Eisenstädter Testvérek Bécsben, IV/1. Ügyeljen a védjegyre, a mely egy pánczélos lovat ábrázol s a mely minden dobozon látható.

— **Az új színikerület megalakítása.** A sátoraljaiúj helyi színügyi bizottság, Dókus Gyula alispán elnöke alatt, ápr. 19-ikén ülést tartott, melyen az ungvári színügyi bizottság képviselőiben dr. Ország Jakab és Vidor Marczó, Eperjes részéről meg Saly Győző vett részt. A sátoraljaiúj helyi bizottság tagjai közül jelen voltak: dr. Bajusz Zoltán, dr.

Buza Barna, Éhlert Gyula, Görömbey Balázs, Isépy Zoltán, dr. Hornyay Béla, Lengyel Manó, dr. Ligeti József, dr. Nagy Artúr, dr. Reichard Salamon, Reichard Sándor, dr. Rosenthal Sándor, dr. Roth József, Schmidt Lajos, Vass József és Widder Gyula. Hosszas tanácskozás után Dókus Gyula elnök határozatképpen kimondotta, hogy Eperjes, Ungvár, Sátoraljaiúj hely és Beregszász, 1910. őszétől kezdődően 3 évre, egy kerületté társul. Csak az esetben emelkedhetik azonban jogerőre ez a határozat, ha Ungvár felbonthatja a Palágyi Lajos miskolci színigazgatóval kötött szerződését és ha úgy Ungvár, mint Eperjes képviselőtestülete jóváhagyja a harmasztendei társulárról szóló határozatot. Ha ilyen alapokon felépíthető a kerület, a színügyi bizottságok együttesen fogják kiírni a nyilvános pályázatot, és csak azután kerülhet sor a színigazgató személyének megválasztására. Az ülésen csak nagyjából körvonalozott beosztás szerint az esztendő, a társulásra hajlandó városok között a következőképpen oszlanék meg: október s november: *Eperjes*, december 1-től január 15-ikéig: Sátoraljaiúj hely, január 15-től febr. 15-ikéig: Ungvár, február 15-től március 31-ikéig: Beregszász, április 1-től május 15-ikéig: *Eperjes*, május 15-től július 15-ikéig: Ungvár és szeptember 15-től október 1-jéig: *Bártfa*. A még be nem osztott hónapokban Nagymihály kapna szezonot vagy a bizottságok, gr. Festetich Andor színészeti felügyelőnek közreműködésével, újabb városoknak a kerületbe való beolvasztásáról gondoskodnak.

— **A Máv. új, nyári menetrendje,** a jelenleg érvényben levő, téli menetrenddel szemben, a mi vidékünket illetőleg a következő, lényegesebb változásokat tartalmazza:

A sátoraljaiúj hely—mezőlaborcsi vonalon. A Sátoraljaiúj helyről jelenleg este 7 ó. 47 p.-kor induló és Mezőlaborcra éjjel 11 ó. 24 p.-kor érkező személyvonat Sátoraljaiúj helyről este 8 ó. 34 p.-kor fog indulni és Mezőlaborcra éjjel 12 ó. 19 p.-kor fog érkezni.

A sátoraljaiúj hely—legénye-alsómihályi—kassai vonalon. A Legénye-alsómihályitől Kassáig jelenleg csak szerdán és szombaton közlekedő, személyszállító tehervonat naponként fog közlekedni.

A töbeteres—varannói vonalon. E vonalon egy új vegyesvonat-pár helyeztetik forgalomba. Az egyik vonat Varannóról d. u. 4 ó. 40 p.-kor indulva, Töketeresre este 6 ó. 17 p.-kor fog érkezni, a másik Töketeresről este 7 ó. 4-kor indulva, Varannóra este 9 ó. 4-kor fog érkezni.

A budapest-keleti pályaudvar—lawocsnai vonalon. A Sátoraljaiúj helyről reggel 7 ó. 44 p.-kor induló és Miskolcra d. e. 9 ó. 27 p.-kor érkező gyorsvonat — személyvonattá átminősítve — Sátoraljaiúj helyről reggel 7 ó. 34 p.-kor fog indulni és Miskolcra d. e. 9 ó. 20 p.-kor fog érkezni; a Miskolcra-jelenleg d. u. 5 ó. 50 p.-kor induló és Sátoraljaiúj helyre este 7 ó. 35 p.-kor érkező gyorsvonat — szintén személyvonattá átminősítve — Miskolcra este 6 ó. 8 p.-kor fog indulni és Sátoraljaiúj helyre este 8 ó. 5 p.-kor fog érkezni. A Szerencséről este 7 ó. 4 p.-kor induló és Sátoraljaiúj helyre este 8 ó. 15 p.-kor érkező személyvonat *nem* fog közlekedni. A Budapest-keleti pályaudvarról jelenleg reggel 7 ó. 35 p.-kor induló gyorsvonat Budapest-keleti pályaudvarról reggel 7 ó. 20 p.-kor fog indulni. Miskolc—Budapest-keleti pályaudvar között új, gyorsított személyvonat-pár helyeztetik forgalomba. Az egyik vonat Miskolcra reggel 6 ó. 15 p.-kor fog indulni, Budapest-keleti pályaudvarra d. e. 10 ó. 10 p.-kor fog érkezni, az ellenvonat Budapest-keleti pályaudvarról d. u. 5 ó. 10 p.-kor fog indulni, Miskolcra este 9 ó. 12 p.-kor fog érkezni.

A budapest—miskolc—kassai vonalon. A Kassáról jelenleg d. e. 8 ó. 50 p.-kor induló és Budapest-keleti pályaudvarra d. u. 1 ó. 55 p.-kor érkező gyorsvonat Kassáról d. e. 9 ó. 12 p.-kor fog indulni és Budapest-keleti pályaudvarra d. u. 2 ó. 40 p.-kor fog érkezni. A Budapest-keleti pályaudvarról jelenleg reggel 6 ó. 50 p.-kor induló és Kassára d. e. 11 ó. 44 p.-kor érkező gyorsvonat Budapest-keleti pályaudvarról reggel 6 ó. 25 p.-kor fog indulni és Kassára d. e. 11 ó. 49 p.-kor fog érkezni. A Kassáról Budapest-keleti pályaudvarra jelenleg éjjel 10 ó. 20 p.-kor érkező gyorsvonat Budapest-keleti pályaudvarra éjjel 10 ó. 50 p.-kor fog érkezni. A Budapest-keleti pályaudvarról jelenleg d. u. 1 ó. 50 p.-kor induló és Kassára este 7 ó. 4-kor érkező gyorsvonat Budapest-keleti pályaudvarról d. u. 1 ó. 20 p.-kor fog indulni és Kassára este 6 ó. 56 p.-kor fog érkezni.

— **A szabadon gondolkodó főiskolai hallgatók,** okt. vagy nov. hó folyamán, országos diákkongresszust rendeznek. Célja: a főiskolai hallgatók viszonyainak tanulmányozása és

azon mó
számban
az eperje
ügy képv
Testülete

— A
szelő

megyeb
gyós köz
a vármeg
kezdődé

—
szeptem
megyék
Tapolyi
fognak
leg Bár
vármegye
máris f
haszná
még jo
államse
király f

— E
jesi áll
tétélei
tatásüg
15,932
jesi áll
tanévre
hely. l
14; ös
8. II. o
díjas t
oszt. —
(160 k
1, ös
II. os
A II.,
tételm
feltéte
koron
kező
arról,
hónap
is kell
hogy
letlens
a tar
vagy
önként
mény
nak
modó
zettel
orgat
szülő
a szü
taluk
évi y
növe
nak
egyé
ezek
csalá
a szü
séggy
nyitv
polg
elvé,
mell
bázo
népi
véte
külö
böze
óvó
nazi
nők
felve
ben
ikho
7. A
sod

azon módok megbeszélése a melyek által az országban uralkodó diáknyomor enyhíthető volna. Erre az eperjesi Martinovics-kör két megbízottat küld ki, úgy képviseltni fogja magát az Eperjesi Joghallgatók Testülete is.

— **Az eperjesi városi távbeszélő-előfizetők** sorából legújabbán

kilépett:
96. özv. Pucher Józsefné;

belelétek:
117. özv. Gasch Jánosné,
118. Sátrán Lipót mérnök és
120. Kesselbauer Ágoston műépítész.

— **Két új vashíd épül** Sárosvármegyében, még pedig az állami úton Zborón és Györgyös községben (Tapolyhanusfalva mellett) Ez új hidak a vármegyénkben lefolyó idei királygyakorlatoknak megkezdődéséig elkészülnek.

— **A királygyakorlatok** az idén, szeptember első napjaiban, Sáros- és Zemplénvármegyéknek Galiciával határos részein, főleg Bártfa, Tapolyhanusfalva, Szemelnye és Varannó környékén fognak megtartani. Ő Felsője főhadiszállása valószínűleg Bártfafürdőtelepen, esetleg Varannón lesz. Sárosvármegye alispánja a kereskedelemügyi miniszterhez máris fölterjesztést intézett, mikép a hadműveleteknél használandó és most is kifogástalan karban levő utak még jobb állapotba hozassanak, és e célból megfelelő államsegély kiutalványoztassék, hogy így az utak a király fogadásához teljesen méltó karban legyenek.

— **Pályázati hirdetmény.** Az eperjesi állami tanítónőképző-intézetbe való felvétel feltételei. (Kiadatott a magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1910. évi március hó 12-ikén 15,932. szám alatt kelt rendelete alapján.) Az eperjesi állami tanítónőképző-intézetben az 1910—11-iki tanévre a következő helyek töltenek be: Ingyenes hely: I. osztály 3, II. oszt. 8, III. oszt. 12, IV. oszt. 14; összesen 37. Földíjas hely (210 korona): I. osztály 8, II. oszt. 7, III. o. 6, IV. oszt. 5, összesen 26. Egészdíjas hely (420 korona): I. osztály 6, II. oszt. 1, III. oszt. —, IV. oszt. —, összesen 7. Képződésűek (160 korona): I. oszt. 1, II. oszt. 9, III. oszt. —, IV. oszt. 1, összesen 11. Segély nélküli bejáró: I. osztály 12, II. oszt. 6, III. oszt. 12, IV. oszt. 10, összesen 40. A II., III., IV. oszt. kedvezményeit elsősorban az intézetnek jelenlegi növendékei nyerhetik meg. A felvétel feltételei: A folyamodó a miniszter úrhoz intézett s 1-koronás bélyeggel ellátott folyamodványához a következő okmányokat csatolja: 1. Születési bizonyítványt arról, hogy életének 14-ik évét betöltötte. A ki néhány hónappal fiatalabb, annak egyidejűleg korengedélyt is kell folyamodnia. 2. Tiszti-orvosi bizonyítványt arról, hogy a folyamodó semmi olyan fogyatkozásban, fejletlenségben, vagy eltorzulásban nem szenved, a melyek a tanítással járó nehéz foglalkozásban akadályozná vagy pedig a serdülő gyermeknek illetlen gúnyolódását önként kihívják s így a tanítás komolyságát s eredményét veszélyeztetnék. A tiszti-orvosi bizonyítványnak részletesen kell tanúskodnia arról, hogy a folyamodó növendék teljesen egészséges, ép testi szervezettel bír s hogy különösen látási, hallási és beszéző-organuma hibátlan. 3. Hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról, kimutatva részletesen, hogy a szülők ingatlan birtokuk, üzletük, iparuk vagy hivataluk után s netán egyéb forrásokból mily összegű évi jövedelemre számíthatnak, vagy esetleg maga a növendék nem bir-e magánvagyonnal, s ha igen, annak jövedelme hová fordítatik? 4. Községi vagy más egyéb hiteles bizonyítvány a családtagok számáról, ezek életkoráról és arról, hogy közülök hány van a család fő közvetlen gondozása alatt, s hány van távol a szülei háztól, hány és mily mértékű neveltetési költséggel terheli még a családfentartóját? 5. Iskolai bizonyítványt arról, hogy a felső leány- (nép-) iskola II., a polgári vagy felsőbb leányiskola IV. osztályát jó sikerrel elvégezte. A ki most végzi ezeket az osztályokat, az mellékelje az első félévről szóló értesítőt és a II. osztályról szóló bizonyítványát, s a IV. osztályról szóló bizonyítványát június 30-ikáig küldje be. A kik felső-népiskolai tanulmány végzése alapján folyamodnak, felvételi vizsgálatot kell tenniük, a felvételi vizsgálat idejéről külön értesítést kapnak. Ugyancsak felvételi (különböző) vizsgálatot kell tenniük azoknak az okleveles óvónőknek, felsőbb leányisk. VI. osztályát vagy gimnázium VI. osztályát végzett tanulóknak, kik a tanítónőképzőintézet III. osztályába rendes tanulóknak óhajtják felvétetni magokat. 6. A kik a folyó iskolai évben iskolába nem járnak, azok folyamodványaihoz hatóságai erkölcsi bizonyítványt is mellékeljenek. 7. A folyamodónak hitelesen kell igazolnia, hogy másodszer sikerrel be van oltva. A felvett tanulókat az

intézet orvosa jelentkezésük alkalmával megvizsgálja és a felvétel csak akkor válik véglegessé, ha az illetőnek a tanítónői pályára való alkalmas voltát az intézeti orvos is megállapítja. A felvett tanulók zenei hallás szempontjából is megvizsgálatnak és a kinek nincs megfelelő zenei hallása, visszautasítatik. A folyamodvány és mellékletek csak hatósági szegénységi bizonyítvány alapján bélyegmentesek. A folyamodó lakóhelye (megye, város, utca, házszám) pontosan kiteendő. A folyamodványok május 1-jétől május 31-ikéig küldhetők be hozzám. Kérem a mélyen tisztelt szülőket és gyámokat, hogy az elsorolt feltételeket a legkisebb részletig pontosan megtartani sziveskedjenek, mert a feltételeknek meg nem felelő vagy elkésztetlen beérkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek. Eperjes, 1910. ápr. 5. Dúss Mária, igazgató.

— **Emelik a színházi jegyárakat.** Az Országos Színészegyesület a belügyminiszter támogató körrendeletével, nyugdíjalapja pénzügyi egyensúlyának megóvása érdekében, az összes törvényhatóságokhoz kérelemmel fordult. Ebben engedélyt kér arra, hogy a színigazgató, úgynevezett pótdíjjakkal, a színházi jegyek árát emelhesse. Kérvényében főlegléri, hogy a színészek nyugdíjazására évente 170 ezer koronánál többet fizet ki s ez az összeg mindig csak szaporodik a nélkül, hogy a jövedelem forrását a színészek amaguk erejükből gazdagítani képesek volnának. A társadalomhoz fordulnak tehát, s kéri az illetékes hatóságokat, miszerint engedjék meg, hogy a színházi belépőjegyek rendes árai után bizonyos — igen csekély — pótdíjnak szedése a nyugdíjintézet javára megengedjék. Még pedig páholyjegy után 20, elsőrendű (2 koronán felüli) földszinti ülőhely után 10, másodrendű (2 koronán aluli) ülőhely után 6, karzati jegy után 2 fillér, a bérletben megváltott helyek után pedig 2% volna az az összeg, a melynek szabályszerű befizetéseért kérvényeznek. A pótdíjak elszámolása, illetőleg beszolgáltatása tekintetében az Országos Színészegyesület a legpontosabb ellenőrzésről saját hatáskörében feltétlenül és felelősséggel gondoskodik.

— **A fertőző kórok Sárosvármegyében** az 1909. év folyamán is uralkodtak. Az alispán jelentése szerint u. i. a roncsoló-toroklob 44 községben 102 esettel és 17 halálesettel; hasihagymáz 59 községben 179 esettel és 17 halálesettel; vörheny 81 községben 380 esettel, 81 halálesettel; kanyaró 37 községben 606 esettel, 15 halálesettel; hökhurut 16 községben 300 esettel; járványos fültömírgyömb 11 községben 258 esettel, vérhas 1 községben 3 esettel, bárányhimlő 2 községben 5 esettel és trachoma 52 esetben, leginkább az idegenből ideszegődött aratómunkások között. Veszett-embarási eset 11 esetben került megfigyelt alá. A megmaradtak legnagyobb része a budapesti Pasteur-intézetbe szállított. A beoltottak közül egy, a be nem oltottak közül szintén egy egyén *viszonyban elhalt*. A hatósági orvosok a fertőző kórok terjedésének megállítására tekintetben a kellő intézkedéseket megtették, a fertőzött községeket 1—2-szer hetenként látogatták, a megbetegültek gyógykezeléséről gondoskodtak; a vm. tisztí főorvos számos helyütt a tett intézkedéseket ellenőrizte, esetleg kibővítette. Sajnos, a nép közönye, alacsonyfokú műveltsége, valamint lakási viszonyai a szükséges és hathatós intézkedések keresztülvételét *nagyrészen illuzoriussá* teszik. Javulás e tekintetben csakis vagyoni jólét és a kellő műveltség megszerzése mellett, és akkor is csak az esetben várható, ha a körorvosi intézmény életbe fog lépni. Sajnálatos, hogy a törvényhatósági közgyűlés által már ötnegyede év előtt letárgyalt új *körorvosi beszállás* kormányhatósági jóváhagyást eddig nem nyert.

— **Megharapta a kutya.** Folyó hó 14-ikén délelőtt a Sétányon arra sétáló úrhölgynek kis kutyája megharapott egy hetéves fiút, a mint ez az iskolából mellette nyugodtan elment. A harapás ugyan nem veszedelmes, mert vérzést nem idézett elő. Utána mégis némi fekete folt maradt. Jó volna a tulajdonosokat a rendőrség útján figyelmeztetni, hogy kutyáikra jobban vigyázzanak.

— **Méhészeti tanfolyamok elmaradása.** A német, osztrák és magyar méhészek 55-ik vándorgyűlése és az ezzel kapcsolatos méhészeti kiállítás — a földművelésügyi kormányzat a németországi Weissenfelsben múlt évben megtartott, 54-ik vándorgyűlésen eszközölt és elfogadott meghívása alapján — 1910. augusztusban Budapesten fog megtartani. Minthogy ezen kiállítás nemcsak az intézet személyzetét, de fölszereléseit is igénybe fogja venni, s mivel ezenfelül, a vándorgyűlés ideje alatt, a gödöllői méhészgazdaságba tanulmányi kirándulás is fog rendeztetni, a máris meginduló előnunkálatokra való tekintettel, a gazdaság tanfolyamai közül a folyó évben csupán a

földművesgazdák és az állatorvostanhallgatók tanfolyama lesz megtartható. Ellenben az erdőőrök, lelkészek, néptanítók és a nők tanfolyamainak Gödöllőn való megtartásától az intézet a folyó év nyarán eltekinteni kénytelen. Ezen elmaradó tanfolyamoknak máshol leendő pótlása iránt később fog intézkedés tétetni.

— **Templomi lopás.** Az eperjesi orth. izr. templomba, ápr. 7-ikéről 8-ikára eső éjjel, ismeretlen tettesek az ablakon át bemásztak, a befalazott perselyek fölötti falat hegyes csákánnyal kibontották, a két bádgersely felső részét éles vésővel kifeszítették s ily módon azokból körülbelül 200 kor. vegyes aprópénzt elloptak és észrevétel nélkül elmenekültek. Miután a tettesek sem Eperjesen, sem *Halmi* János rendőrkapitány távirati intézkedésére a vidéken kézrekeríthetők nem voltak, a kir. ügyészség ellenök országos körözést rendelt el.

Vasúti menetrend.

Érvényes 1909. évi október 1-től.

Eperjes—Bártfa:

Eperjes ind.	7 15	—	1 25	—	5 40	—
Bártfa . . . ér.	9 15	—	3 35	—	7 25	—

Bártfa—Eperjes:

Bártfa . . . ind.	—	5 30	—	1 10	—	7 50	—
Eperjes ér.	—	7 00	—	3 20	—	9 25	—

Magyar Védőegyesület eperjesi fiókja.

Rovatvezető: Stark Zsigmond egyes. titkár.

Utazás az eperjesi ipar körül.

II.

Fénynyomda, azaz fotolithografia.

E magyar szó a czímbe azért alkalmaztam, hogy rámutassak magyar technikai szóképésünk finom «plasticitására»; mi ugyanis oly «hirtelen» csöppentünk bele a technikai tudományokba, hogy nem maradt időnk a technikus műszavak képzésére. Azért mondjuk oly helyesen, szabadon a németek után pl. «gőzmalom», «gőzlőszórtisztítóda», «gőztéglagyár», «villamos kávépörköldő» és többek közt a «fénynyomda» szót is. Holott e jelzőknek csak éppen annyi közük az üzemet jelző produktumokhoz, mint pl. a «pékkenyér» szóban a péknek a kenyérhez. Mert a miképen a kenyérben a pékből csak legfeljebb annyi lehet, a mennyit, tisztálkodás híján, magából benne felejtett, azoképen a gőzlőszórhöz és egyéb gőzben sültékhez a gőznek csak annyi köze van, hogy gőzgép állítja elő a jelzett termékeket. A fénynyomdáról (Lichtpressendruck) még ezt sem mondhatjuk, mert nem is a fény, hanem a sajtó nyomja a képeket. Tehát, mint látjuk, e két szó törzszakos «nyomással» házasították össze.

E szónyomorítástól eltekintve, örömmel kell konstatalnunk azt a tény, hogy Eperjesen ez az iparág már néhány évtizeddel ezelőtt kezdett fejlődni, midőn még Magyarországon ez a műiparág alig volt ismeretes. Mint ismeretes, a fényképeknek másolása a negatív felvételtől fényérzékeny papírral, a fénysugarak hatása alatt történik. Ez a másolási módszer néhány másolat elkészítésére ugyan elég alkalmas, azonban több száz vagy ezer példányban való sokszorosításhoz igen hosszadalmas eljárás volna. A fényképeknek ipari úton való sokszorosítására alkalmas módszert 1867-ben Tessié du Motay és Maréchal Metzben találták fel, mely azóta óriási mértékben tökéletesített és rendkívüli elterjedést nyert. Ez az eljárás nem más, mint fotografiai úton előállított chromgelatinlemezről lithografiai sajtón készített nyomás. Az eljárás röviden következő: enyochromat-keverékkel vastag üveglap felületét egyenletesen bevonják, magas hőmérsékletnél megszáritják, miáltal bizonyos szemcsés felületet nyer, erre kopirozzák aztán a negatív képet, természetes vagy mesterséges fény hatása alatt. A nyert homályos képet jól kimossák, száritják, aztán bizonyos mértékig megnedvesítik, midőn is a fény által nem érintett felületek vesznek csak föl nedvességet, ezután, mint a lithografiában, zsíros festékkel áthengerlik és papírra vagy kartonra nyomják, illetve sokszorosítják. Az így készült kép, ha lackkal fényesítik, a fotografiához teljesen hasonló kivitelt nyer.

Idősb Divald Károly Eperjesen 1865 óta fényképszettel foglalkozott, először csak a doguerreotípiával kezdett kísérletezni, azonban már a 80-as években a fotolithografiával kicsinyben, egy sajtóval foglalkozott. A 90-es évek elején fia vették át az üzemet és egyik

fia Budapesten, másik fia, Lajos, pedig Eperjesen fejlesztette tovább a szép műiparát és alig 20 évi szorgos és tevékeny munkálkodás után elérték, hogy a legismertebb magyar fotolithografiai, cinkografiai és grafikai műintézeté emelték vállalataikat.

Az eperjesi cég, Divald Károly fia, ma már 4 gyorsaját és 18—20 munkást foglalkoztat. A sajtók mindegyikét különálló elektromotor tartja üzemben. Az intézet ezenkívül modern, elektromos fűtésű légszárítókkal, a mesterséges világításhoz ívlámpákkal van berendezve, továbbá saját céljaira szolgáló könyvnyomdával és könyvkötéssel is rendelkezik. Mult évben a keresk. minisztérium a cégnek állami segítyt is engedélyezett; e szerint kap egy chromolithografiai és egy könyvnyomató gépet 15,000 K. értékben, mely gépek ez évben kerülnek felszerelés alá. Ezek segítségével a cég a legmodernebb foto- és chromolithografiai sokszorosításokat fogja végezni.

Az intézet főképen képes-levelezőlapok sokszorosításával foglalkozik, melyek egyszerű kivitelben, vagy duplex 2 színben, iris 3 átmeneti színben és 4 színkivitelben is készülnek.

Azonkívül igen szép kivitelben gyárt plakátokat, műmellékleteket, képes prospektusokat, leporelloalbumokat, térképeket, architektúrákat stb.

A cég árúit Magyarország igen sok városába, fűrdőhelyére, Alsó-Ausztriába, Csehországba, Galicziába, Bukovinába, Bosznia-Hercegovinába, Romániába stb. szállítja.

A cég évi produktuma cca 3—4 millió levelezőlap, plakát stb.

Ez a szépen fejlődő és egészséges vállalat, minden tekintetben kifogástalan és művészi munkáival megérdemli, hogy Eperjesen is több figyelemben és támogatásban részesüljön. Sajnos azonban, itt is konstatálnunk kell azt a bizonyos nembánomságot, melylyel eperjesi kereskedők a helyi ipar iránt viselkednek, kik inkább támogatják a német és osztrák, silányabb és ezért talán olcsóbb gyártmányú képes levelezőlapokat, mint a helyi, szép és művészi produktumokat.

Igen kívánatos volna, ha ez a cég, bár így is elég jól prosperál, üzemet növelhetné és kibővíthetné, a mi természetesen csak olyképp volna lehetséges, ha akadnának élelmes pénzemberek, kik támogatnák. Hol keressük azonban Eperjesen az élelmes embereket?

SPORT.

A M. O. T. E. Sz. pünkösdi tornaünnep.

Mind szélesebb és szélesebb körökben kelt érdeklődést a M. O. T. E. Sz.-nek eperjesi, pünkösdi torna-, atletikai és játékönnep, és a mint a jelekből látható, arányaiban méltán helyet foglal a három év előtt itt rendezett ifjúsági kerületi tornaünnep mellett, tartalmában azonban azt messze fölülmúlja. Az ünnep anyagi sikereinek biztosítására Semsey Boldizsárné Ó méltga

elnökletével hölgy-bizottság alakult, a mely a versenyek díjazására a társadalom körében indít gyűjtést. Eperjes városa ugyanis nincs abban a kedvező anyagi helyzetben, hogy nagyobb összeget, mint Székesfehérvár tavaly 2000 koronát, adhasson e célra. Pontos adatokkal eddig még nem szolgálhatunk, mert a nevezések zárónapja május hó 1-je, eddig is jelentkezett azonban már hét fővárosi és három vidéki egyesület, átlag huszonöt taggal. Ha hozzáveszünk ezekhez a még beérkező jelentkezéseket s az E. T. V. E. tagjainak számát, valamint a helybeli tanítóképzők és főgimnáziumok felsőbb osztályainak növekedését, az összes résztvevő működő tornászok száma legalább 800 lesz. Az E. T. V. E. külön megkereséssel fordult a Bp. III. ker. T. V. E. elnökségéhez részvétele iránt. Köztudomású, hogy a nevezett egyesület az E. T. V. E.-tel egy évtized óta a legbarátságosabb viszonyt táplálja, melynek országosan ismert és nagyrabecsült alelnöke, Ruda Győző miniszter, számtanácsos, most halt meg váratlanul. Az egyesület ez a gyász annyira lesújtotta, hogy egyelőre visszavonulni akar minden nyilvános szerepléstől. Az E. T. V. E. eddig minden évben találkozott hol Pesten, hol Eperjesen a Bp. III. ker. T. V. E.-tel, a mely most első helyen áll a fűleslabda-bajnokságot Budapestben folytatott körmérkőzésekben, illő tehát, hogy mint régi barát és régi ellenfél, hagyományainak és volt alelnöke szellemének ápolására közöttünk megjelenjen. Az E. T. V. E. működő-tagjai lelkesen készülnek a versenyre, az általános gyakorlatokban 32-en, a versenyben mintegy 22-en vesznek részt. Különös dicséretet érdemel itt a fűleslabda-csapat, a mely itthon régi nevéhez méltó szereplést akar bemutatni. Nagy munkát fejt ki az elszállásoló és fogadó bizottság, mert az ő munkája a siker felének biztosítéka. Az ünnepre érkező vendégeket legnagyobb részben tömegesen szállásolják el, a bizottság azonban kéri városunk nagyérdemű közönségét,

156. és 217—1910. v. h. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a kissebeni kir. járásbírósnak 1910. évi V. 81/1. és 116/1. sz. végzése folytán dr. Rosenberg Mór eperjesi ügyvéd által képviselt Stopniczy Mór eperjesi felperes részére, alperesek ellen 585 kor. 57 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 701 koronára becsült ingóságokra a kissebeni kir. járásbírósnak 1910. V. 81/2. és 116/2. számú végzésével az árverés elrendeltétvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltok követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán. Hétfáron leendő megtartására határidőül 1910. évi **április hó 29-ik napjának délelőtt 8^{1/2} órája** kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt rőfös árúk s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzítés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Felhívotnak mindazok, kik az előverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettéshoz jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél írásban, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kisseben, 1910. április 6.

Glück Bertalan,
kir. bír. végrehajtó.

a ki szives volna magánlakásában vendéget látni, ebbeli szándékát a bizottság elnökénél, *Jakobet Dezső* főgimn. tanárnál, bejelenteni

Felelős szerkesztő:
Dr. Obetkó Dezső

Kiadótulajdonos:
Kösch Árpád.

NYILTÉR.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és kösvényénel, a cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a Bór és Lithion tartalmu
GYÓGYFORRÁS

SALVATOR

Kitűnő sikerrel használtatik.

E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű. Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangu gyógyvíz és diatetikus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi vérbőségben, máj- és veseizgalomban vagy hógysavas lerakódásokban, vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyeredményekről szóló bizonylatok és egyéb forrásleírások ingyen és bérmentve állnak rendelkezésre

Eladási árak Eperjesen:

1/2 literes palack	32 fillér.
1/4 literes palack	40 »
1/8 literes palack	48 »

Az üres, tiszta és eredeti Salvator-palackzo: a következő árakon vétetnek vissza:

1/2 literes palack	6 fillér
1/4 literes palack	7 »
1/8 literes palack	9 »

Eperjesi főraktár: Mikolík Istvánnál.

Kérem, ne beszéljen ostobaságot!

Ki tudja, mit fogadott el sződeni ásványpasztilla helyett! Az igazi Fay-féle, a melyben a sződeni gyógyforrások vizének minden hatásos alkotórésze benne van s nem hagyja cserben az embert, a ki nyakfájás, köhögés, rekedtség, elnyájkosodás és gégehurut ellen használja. Csak mindig a valódi Fay-féle sződeni ásványpasztillát kell kérni, a melynek doboza 1 kor. 25 fillérbe kerül és minden idevágó üzletben kapható.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzert cs. és k. udv. szállító, Wien, IV/1. Grosse Neugasse 17.

Alapított 1869.

KÖSCH ÁRPÁD

KÖNYVNYOMDÁJA PAPIRRAKTÁRA

EPERJESEN.

Korszerűen s díszesen felszerelt

Arjegyzékek, számlák, czégekártyák, körlevelek, üzleti jelentések, intőlevelek, czimkék, vonalozott üzleti könyvek; levelezőlapok, csomagoló- s levélpapírok és borítékok czégyomással. ○○○

Pénzintézeteknek: Alapszabályok, értékpapírok, mérlegszámlák, üzleti könyvek (szines vonalzással is). Ügyvédek részére: Mindennemű kérvények és keresetek, meghatalmazások, kötvények s szerződések, óvasok, ügyvédi könyvek stb.

Bármely hírlapra előfizetések közvetítése.

Legválasztékosabban berendezett

Egyházi, tanügyi, közigazgatási és más hivatalos nyomtatványok raktára. Oklevelek, isk. értesítők, bizonyítványok s kimutatások nyomtatása. Névjegyek. Bevásárlási árúkönyvek rovatolva.

Eljegyzési és esketési kártyák, meghívók izléses kivitelben, falragaszok, műsorok, étlapok, táncrendek, színlapok s egyesületek részére szükségelt nyomtatványok díszes előállítás. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesíték.

Motorhajtóerő-berendezés. Tömöntöde.

Diszművek, könyvek, hetilapok, folyóiratok elegáns és pontos előállítás, köz- és magánhivatalok, takarékpénztárak nyomtatványainak szép és csinos kiállítás. — Különlegesség könyvnyomdai színnyomásban!

Költségvetések — készítenő nyomtatványokról — postafordultával.

130-1910. végreh. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti IV. ker. kir. járásbírósnak 1908. évi Sp. V. 1896/6. számú végzése folytán dr. Preszler Jenő ügyvéd által képviselt Kelemen D. és Társa felperes részére, Eperjesen, 136 kor. 80 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán lefoglalt és 1500 koronára becsült ingóságokra az eperjesi kir. járásbírósnak 1910. V. II. 45/5. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglalatók követelése erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Eperjesen (a Lőcsei-út 13. és 19. sz. házak közötti, jelenleg még számozatlan házban) leendő megtartására határidőül 1910. évi április hó 30-ik napjának délutáni 3 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt cséplőgarnitúra a legtöbbet ígérőnek készpénzítés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fog adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégített rész jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasztják.

A törvényes határidő a hirdeteménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Eperjes, 1910. április 9.

Spányi Kálmán, kir. bírósági végrehajtó.

MINDENÜTT KAPHATÓ!

JOL JAR
HA VALÓDI PALMA KAUCSUK SAROK VAN CIPŐJÉN DE

ROSSZUL JAR
HA NEM ÜGYEL A VÉDJEGYRE TESSÉK KIPROBÁLNI!

MEGNYILT!

MEGNYILT!

SAVOY-nagyszállóda

VIII., József-körút 16 BUDAPEST, VIII., József-körút 16.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája. 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában. Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgótermek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kortól feljebb, fűtés-, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasút-közlekedés az összes pályaudvarokkal.

Ein Wink für unsere Frauen!

Wollen Sie mit geringem Kostenaufwand wirklich geländereiche und vornehm gekleidet sein?
Wollen Sie Ihre Toiletten nach den tadellos stehenden Wiener Schnitten, die einzeln genau für Ihr persönliches Maß angefertigt werden, zu Hause selbst herstellen, so abonnieren Sie die „WIENER MODE“, die auch als Hausfrauenzeitung eine erste Stelle errungen hat und durch ihre leicht nachzubehaltenden Vorlagen für Handarbeiten ein Lieblingsspiel der Frauenwelt geworden ist.

Um Probezeit erhalten Sie auf Wunsch vom Verlage kostenfrei zugelandt.
Abonnements zum Preise von Mk. 2.80 = K 3.30 das Quartal übernimmt jede Buchhandlung.

Verlag der „Wiener Mode“, Wien VI.

Bártfafürdön a „Kőhegy“ NYARALÓK és „Ibolya“-eladók.

A telek 1120 négyszög-öl, mely örökös birtok képez. Az egyik nyaralóban 6 szoba, a másikban 10 szoba van a szükséges összes mellék-helyiségekkel. Külön kertész-lakás, pincze, árnyas kert, tennisz-pálya stb. Bártfafürdő legjobb helyén fekszik. Összes helyiségek burorozva. A nyaralók a helyszínén a kertész útján bármikor megtekinthetők.

Bővebb felvilágosítást nyújt dr. Környei Géza ügyvédi irodája BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 28.

ÜGYNÖKÖK

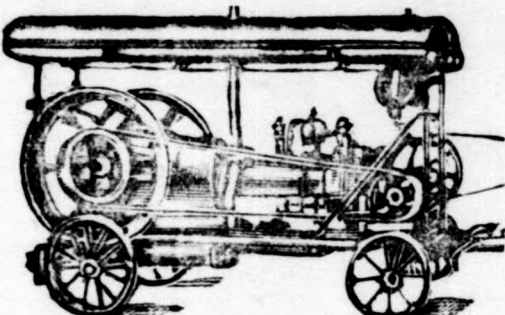
legmagasabb jutalék mellett magyarországi elsőrendű ablakroletta és zsalusiagyár részére felvetetnek. Olyanok, kik már ezen szakmában dolgoztak, előnyben részesülnek.

Ajánlatok:

FRIEDMAN KÁROLY bútor- és redőnygyára, Pécs.

Gazdák!

Ha elsőrendű gépet akarnak venni, kérjék árjegyzéket Európaszerte hírneves magánjáró és vontatható benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészletek!

Benzinmotoros kőtörő-, faaprítógépek vontatásra és magánjáró szerkezettel.

Stabil benzinmotorok. Szívógáztelepek.
Kellner és Schanzer
Budapest, V., Aulich-utca 2. sz.
Sürgőnyczim: „Világosság“ Budapest.

TITOK

marad minden háziasszony előtt, hogy miként kölcsönözhet a szobapadlónak

állandó, szép és előkelő szint, a míg a valódi Eisenstädter-féle

Eglasine padló-fénymázt

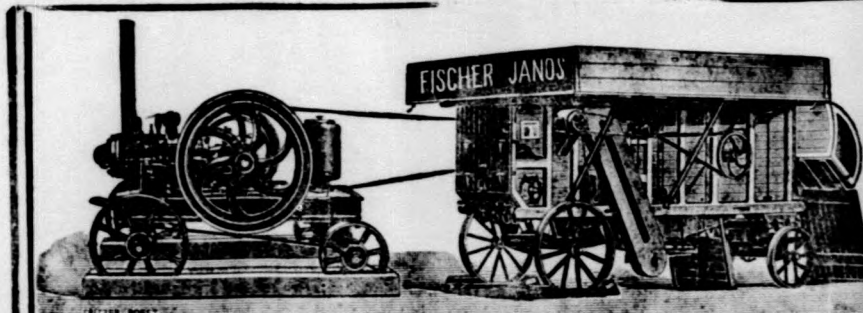
Bejegyzett védjegy nem használja.

Az „Eglasine“ három óra alatt megszárad.
Kemény, mint a borostyánkő, gyönyörű tükröző szint ad.

Az „Eglasine“ teljesen szagtalan.

Az „Eglasine“ fénye tartós, mosható és ezért előszeretettel használják konyhabutorok fényezésére is.

Kérjen mindenütt csak valódi Eisenstädter-féle „Eglasine“ padlófénymázt és ügyeljen a „Pánczélos lova“ védjegyre, a mely minden dobozon látható.

FISCHER JÁNOS mérnök, malomépítész, Budapest V., Nádor-utca 35. szám. Sürgőnyczim: TURBINA.

Cséplőkészletek MUNKTELL eredeti svéd nyersolajmotoros lokomobilok BENZIN- és szívógáztelepek

Legmeszebbmenő szavatosság, legbiztosabb üzem. Árjegyzék és költségvetés ingyen.

Tisztíts csak Globus

Globus
Fémfisztyókivonatal
legjobb Fémfisztyó a világon

Jobban tisztít minden más tisztítószerrel.

Az 1904-iki st.-louis-i világiállításon „GRAND PRIX“.

ROPS

Modell 1910

1910-es modellünk újításai:

Intenzív lángzó. Gyorsan forral. Kevés szeszt fogyaszt. Erős alkatrészei kivehetők és tisztíthatók. Művészi galvano-bronz kivitel. Hozzáadva biztonsági gyorsfőzőnk eddigi előnyeit, a

„Rops“ 1910

a jelenkor legszebb, legtartósabb, legbiztosabb és legtakarékosabb asztali tűzhelye. Ha feldúl, elalszik! A szesz ki nem folyhat!

Ára Budapesten: 4.- korona.
Régi, használt példányokat a gyár 2 korona 50 fillér ráfizetéssel 1910-es modellre cseréli át.

Kapható minden szakmába vágó üzletben.

„ROPS“ Fémárúgyár Részvénytársaság

Budapest, V., Váci-út 74/70.

Helyi elárúszók: Dahlström Károly, Lavottha Ödön, Luchs Ede és Társa, Moskovits Gyula, Tauth Viktor.

Vidéki képviselők kerestetnek.

BERGER-FÉLE GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN

1868. óta ényen bevált. G. Hell & Co. gyártránya. Kiváló bécsi orvosok ajánlataira Európa legelőkelőbb államában fényes eredményekkel alkalmazták

mindennemű bőrküütesek
főleg krónikus és pikkelysömör és őteli küütesek, továbbá rezes orr, fagyosok, házizások, fej- és szakálpikkelyek ellen. Berger kátrány-szappan 40 százalékos fakátrányt foglal magában és lényegesen eltér a kereskedelemben forgó egyéb kátrány-szappanoktól. Munkes bőrbajoknál alkalmazták a nagy hatással

Berger-féle kátrány-kénszappant
is. Enyhébb kátrány-szappan gyanánt, a bőr tisztálta szagát ellen, a gyermekek bőr- és fejen való küütesei ellen, valamint mindennapi használatra mint felfülmulhatatlan mosdó- és fürdő-szappan szolgál a

Berger-féle glicerín-pipereszappan
melyben 35 százalékos glicerint foglalnak és a mely illatosítva van. Kiváló töröplő szerként használják továbbá kifűző sikerrel a

Berger-féle borax-szappant
és pedig pársnécek, napégés, szepők, elősdiék és más bőrbajok ellen.

Ára darabonként minden fajtaból 70 fillér, használati utasításal együtt. Kérjen a vásárlásnál nyomtatékosan Berger-féle kátrány-szappanokat és borax-szappanokat. G. Hell & Comp. gyártrányait és vigyázzon az itt ábrázolt védjegyre és a mellette levő ocellárára, mely minden címken ott kell hogy legyen.

Kitűntetve Bécsben 1883-ban díszokmányával és a párisi 1900. évi világiállításon arany éremmel.

A Berger védjegyet minden más gyógy- és higiénikus szappanok a hozzájuk mellettkelt használati utasításokon fel vannak sorolva. Kaphatók minden gyógyszerháznál és szakbarátó üzletben.

Nagyban: G. Hell & Comp., Wien I., Fieberstr. 8. Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer-tára, Budapesti Király-u. 12. Thalimayer és Seltz, Zrínyi-utca. Kórhelmistár Fr. utoda. Hold-utca 8. Molnar és Moser droguisták. IV., Koronahereg-utca 9. szám Detsinyi Frigyes drogeria, Marok-tól-utca 2. Kicsinyben Magyarország összes gyógy-szertráiban.

Kapható Eperjesen Korn Vilmos úr gyógyszer-tárában, valamint Magyarország összes gyógyszer-tárában.

Árverés.

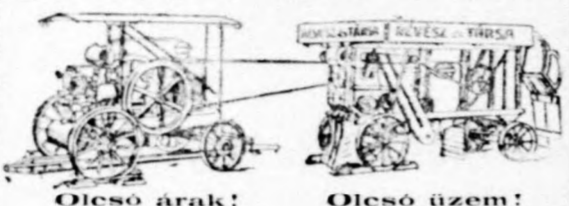
Néhai *Pollák Miksáné* hagyatékához tartozó, 7000 koronára becsült *ékszereket*, férfi- és női fehérneműeket, ágyneműeket és más csekélyebb ingókat, bírói megbízásból, nyilvános árverésen, Eperjesen, a kir. törvényszék árverési termében (a földszinten) fogom eladni **1910. évi április hó 26-ikán és következő napjain, mindenkor d. u. 3 órákor kezdődően.** Az árverés az ékszerek eladásával kezdődik. — Eladatnak: 2 darab nagyobb *gyémánt-bros*, karpereczek, gyűrűk és más kisebb ékszerek.

Dr. Balpataky Imre,
kir. közjegyző.

RÉVÉSZ ÉS TÁRSA

≡ Petzold-vasművek motorgyár kizárólagos képviselői ≡
BUDAPEST, V., Lipót-körút 21. sz.

Világhírű Petzold-motorok!

Garantált elsőrendű **IDEAL** benzínmotor, benzínlokomobil, — szivó-gázmotor, nyersolaj-motor, — Diesel-motor, malomberendezések.
Szakszerű, lelkiismeretes kiszolgálás!

— Viszontelárúsitókat keresünk! —

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altest-bántalmak, gyomorgörös és gyomorhív, rögzített székrekedés, májbántalom, vértululás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi-szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel. A Moll-féle sós-borszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító beuórszólési szer köszvény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy óozott eredeti üveg ára 2 kor. **Moll-féle gyermek-szappan.**

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női-szappan a bőr gyökeres gondozására és apólasására úgy gyermekek, mint felnőttek számára.

Egy darab ára 40 fillér. Öt darab 1 korona 80 fillér.

— Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjeggyel van ellátva. —

Fő-székhely: Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által Bécs, I., Tuchlauben 9.

Vidéki megrendelések naponta posta-utánvetéssel mellett teljesítettek. A raktárakban tessék határozottan Moll A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házi-szer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényénél, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K2.- és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Minden lótulajdonos alaptalan félelemtől szabadul meg, ha az én új, szabadalmazott **igás-kumeteimet** használja, 1-ször: mert a lovat nem töri fel; 2-szor: kellemetlen, külön párna nem kell bele; 3-szor: az én szab. kumetemet lehet kisebbre és nagyobbra, keskenyebbre és szélesebbre igazítani, úgy, hogy az ilyen szab. kumetet lehet mindenféle nagyságú lóra, teljesen a nyaka szerint igazítani.

Az én szab. kumetem kibírja a legnagyobb terhet, a mellett igen tartós és aránylag nem drága. Több kiténtetés és igen sok, legszebb elismerő-levelek birtokában vagyok.

Egyedüli készítő:
Brestyenszky György
szijgyártó — Eperjes.

Porosz-köszén, kovács-szén, bánya- és légszesz-pirszén szállításokat bérmentve, bármely vasút-állomásra, ipari, cséplési, központi, valamint házi-fűtési czélokra pontosan és legjutányosabban eszközöl

URBÁN S. L. Budapest, V. kerület, Mérleg-utca 2. szám.
Telefon 9-57 és 160-95.

■ Jól bevezetett vidéki képviselők felvétetnek.

Jakobovics Ármin és Testvére

— első kassai bútor-mintaterme és bútor-árúháza —
Kassán, Fő-utca 39. szám alatt (saját házában)
Telefon 171. a székesegyházzal szemben. Telefon 171.

Raktáron tartunk mindig legnagyobb választékú készletet *szilárdan dolgozott* bútorokból, minden, most használt fából és *stylben*, úgymint: teljes

háló-, ebédlő-, úriszoba- és szalonberendezésekből, *luxus-, fantasia- és ülőbutorokból, szőnyegdivánok, ottománok* és mindennemű *matrácokból*; úgyszintén elvállalunk mindennemű *díszítési és kárpitosmunkákat* is. Továbbá nagy raktárt tartunk *szőnyegek- és függönyökben*.

Raktár előszoba- és konyhabútorberendezésekből.

Szolgáljon továbbá a nagyérdemű közönség becses tudomására, hogy a főpapság, tisztikar, magasabb hivatalnokok és magánosok részére, valamint *teljes menasszonyi berendezéseket* úgy *helyben*, mint *vidéken* kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk.

Dús raktár mindennemű rézbútorokban. **Speczialisták modern angol bőrbútorokban.**

A nagyérdemű közönségnek figyelmébe ajánljuk a most létesített *külön osztályt* **tömörfa (massiv) bútorokban,** a mennyiben egy elsőrangú tömörfa-(massiv)-butorgyárnak a *kizárólagos elárúítását*, illetve *képviseletét* **Abauj-Torna-, Zemplén-, Sáros- és Szepesmegyék** részére átvettük, és ezen kitűnő gyártmányból jutányos árszabás mellett állandó nagy raktárt tartunk. Különösen ajánlható ez a *tömörfabútor szállodák, jürdöhelyek és villák* berendezésére.

➡ **Kepes arjegyzék kívánatra bérmentve.** ➡

Országszerte híre járja:
A «Keil-Lakk»-nak nincsen párja,
Pompás fényben a padló,
«Keil-Lakk»-amellét olcsó.
A ki egyszer ilyet használ,
Többet mást nem tűr a háznál.
Ajtó, mosdó, ablakpárkány
Oly fehér lesz, mint a márvány,
Ha fehér «Keil-Lakk»-ot veszünk,
S vele mindent jól befestünk.

Konyhabútor, asztal, szék,
Itt van «Keil-Lakk», azurkék,
Kertibútor fessünk zöldre,
Gyermekeknek öröme.
«Keil-Lakk»-ból van minden szín,
Kék, piros, zöld-rozmarin.
Szóval: ház vagy nyárilak,
Mindig legyen ott «Keil-Lakk»!

Mindenkor kaphatók:
VAJDICSKA KÁLMÁN czégnél, Eperjesen.
Igló: Fogyasztási szövetkezet. — Kassa: Ifj. Novelly Sándor utóda. — Kisszeben: Kassevits J. János.